БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 116 (7116) | 1955 оной май 18, среда | Сэн 20 мүнгэн

Трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглая

Бүхы советскэ арадтаяа хамта Бурят-Монголой ажалшад партиин ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабарие болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Республикын түрүү колхозууд бүри энэ жэлдэ малажалай гол продуктнуудые—hү, мяха, нооhо, үндэгэ абалга хоёр-хоёрhоо үлүүгээр, мүн орооhо таряа ургуулжа абалга хоёр дахин ехээр зорилготойгоор хүдэлмэрилжэ байна. Прибайкальска аймагай Итанцын МТС-эй колхозууд бүри 1956 ондо hү, мяха, үндэгэ абалгаяа хоёр-хоёрhоо үлүүгээр нэмэгдүүлжэ шадаха. Эндэхи колхозууд үдэрhөө бүри хоёр дахин ехээр hааха абахань. Тус аймагай колхозууд ажахын энэ жэлэй 7 hара соо үнеэн бүриhөө 550 литр hү hаагаад байна.

Саашадаа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тулада орооhо таряанай ажахые хүгжөөхэ шухала. Малха таряа элбэг ехээр ургуулжа абаагүй hаа, малажалые түргэнөөр дэбжээхын аргагүй. Эгээл мүнөө баян ургасын түлөө тэмсэлэй харюусалгатай үе ерээд байна. Хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзорто, hайн шанартайгаар үнгэргөө hадаа колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд амбаар дүүрэн таряа абажа, адуу малаа тэжээлээр хангажа шадаха. Мүнөө хабарай полевой хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд эртын орооhото культурануудай тарилга дүүргээд, мүнөө кукуруза тарижа эхилбэ.

Хабарай полевой хүдэлмэри багасгаан шахуу механизмуудай хүсөөр бүтээгдэдэг болонхой. Тиимэhээ трактор болон бусад машинануудые хүсэдөөр ашаглаха гээшэ тарилгын хүдэлмэриие саг болзор соонь үнгэргэхэ шухала нүхэсэл болоно. Гэбэшье, олон МТС-үүд гүрэнэй үгэhэн баян техникые хүсэдөөр эдлэжэ шадангүй, элдэб шалтагаанhаа болоно, тэдэнэй олон трактор болон прицепной машинанууд удаан саг соо зогсоогдоно. Тиигэжэ хабарай полевой хүдэлмэриие унжагайруулна, саатаруулна. Баргажанай, Сосновско, Хэлэнгын болон бусад зарим МТС-үүдтэ иимэ баримтанууд үзэгдэнэ. Эдэ МТС-үүдэй харьяата колхозуудай поли дээрэ тракторнууд гү, али сеялкэнүүдэй эбдэрээд байhан ушар олон. Энэ шалтагаанhаа боложо, нэрлэгдэгшэ МТС-үүдэй колхозууд мүнөө болотор эртын орооhото культурануудай тарилга дүүргээдүй. Манай колхозууд болон МТС-үүдэй орооhо таряанай муу ургаса абадаг гол шалтагаан юуб гэхэдэ, хабарай тарилга ехээр унжагайруулагдадаг. Манай захадаа гарангүй нобшорhоор манай тарнай газарай хүрьhэнэй шииг түргэн хатадаг гээшэ. Хабарай хэдыхэн үдэрые алдахадаа колхозууд айхабтар ехэ хохидолдо ородог байна. Мүн ажалай эмхидхэлгын муу бэрэhээ, хүнүүдэй дутууhаа боложо тракторна агрегадууд хэдэн часаар зогсоогдодог. Гадна, колхозууд болон МТС-үүд полевой хүдэлмэриин үедэ механизаторнуудта таатай зогсох байра түхеэржэ үгэдэггүй, эдеэ хоолоор хангадаггүй, тэдэнэй культурна эрилтые хайхардаггүй байна. Энэ бүгэдэ хадаа механизаторнуудай ажалда ехэ hаалта болодог. Колхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүхы дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха ёhотой.

Республикын колхозууд мүнөө нилээд ехэ газарта кукуруза тариха. Энэ хадаа айхабтар харюусалгатай хүдэлмэри мүн. Юуб гэхэдэ, богонихон болзор соо хэдыхэн хоногто энэ культурые имагтал квадратно-гнездовой аргаар тарижа дүүргэхэ ёhотой болоно. Тиимэhээ түбхын түрүүндэ кукуруза таридаг тусгаар сеялкэнүүдые, тэрэшэлэн таарулан түхеэрэлгэдэhэн сеялкэнүүдые зүбөөр ашаглаха гээшэ айхабтар шухала асуудал мүн болоно. Энээнтэй хамта мүн горьтой газарта кукуруза гараар квадратно-гнездовой аргаар таригдаха байна. Мүнөө колхозууд кукуруза тарижа эхилээ. Гэбэшье, олон МТС-үүд болон колхозуудай үшөө бэлэн болоодүй байhаар. Энэ жэлдэ Хорин аймагай Үдын МТС-эй харьяата колхозуудта 1100 гектарта кукуруза таригдаха юм. Теэд, тус МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд Далбаев, Бубеев гэгшэд тарилга хэхэ саг болоходонь дээрэ ортоод байна. Эндэ заводской нэгэ сеялкэ бии. Тиихэдэ, мүн таряанай сеялкэдэ хэгдэхэ 7 түхеэрэлгэнүүд бии юм. Теэд, эртын орооhото культурануудай тарилга дүүрээдүй, үлүү сеялкэшье байхагүй, кукуруза тариха зэмсэггүй шахуу болоод байна. Гараар тариха оройдоо 12 зэмсэгүүд хэгдээ. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, Үдын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд кукуруза тарилгада харюусалгагүйгөөр хандаа, үргэн рядтайгаар тариха гү, али иигээд тиигээд кукурузые шоройдо булаха бодолготой байгаа гээшэ. Мүн бусадшье аймагуудта иимэрхүү баримтанууд үзэгдэнэ.

Мүнөө саг орой болоо, кукурузын үрэhэ тарихаар газарай хүрьhэн яhала дулаасаа. Мүнөө үшөө хүйтэн гэжэ байлтагүй, кукурузые хаа хаанагүй тарижа эхилхээр болоо. МТС-үүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө бии байhан дутагдалнуудаа ябуул хүсэлдүүлхэ, сеялкэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, энээнтэй хамта гараар квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэлгэхэ ёhотой. МТС-үүдэй мэргэжэлтэд, агрегадуудай механизаторнууд зүб квадрадуудые гаргаха хэрэгтэ тусгаар анхаралаа хандуулха ёhотой.

Мүнөө манай республика дотор хабарай полевой хүдэлмэри унжагай нобшоор ябуулагдажа байна. Энээниие хурдадхахын тулада баян техникые хүсэдөөр ашаглаха шухала. Трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тулада механизаторнууд техническэ харууhа зүбөөр эмхидхэхэ, машинануудые гамтайгаар ашаглаха уялгатай. Гадна, МТС-үүдэй инженерно-техническэ мэргэжэлтэд колхозуудай поли дээрэ хүдэлмэрилжэ ябаа тракторна бригадануудта саг соонь техническэ туhаламжа үзүүлхэ ёhотой. Тиихэдээ эгээл мүнөө кукуруза тарижа ябаhан агрегадуудта тусгаар анхаралаа хандуулхыень эдэ мэргэжэлтэдhээ эригдэнэ. МТС-үүдэй директорнүүд нүүдэл автомастерскойнуудай хүдэлмэриие hайжаруулха уялгатай.

Тракторна бригадануудай ажалые зүбөөр эмхидхэлгэ техникые хүсэдөөр ашаглаха нэгэ шухала нүхэсэл мүн. МТС-үүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хабарай полевой хүдэлмэриин үедэ механизаторнуудай hаадгүйгөөр ажаллаха услови байгуулха ,тракторна бригадада ябаха хүнүүдые хүсэдөөр томилхо, тэдэнэй байра байдалые hайнаар түхеэрхэ ёhотой.

Механизаторнуудай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудал техникые зүбөөр ашаглаhанhаа болохо. Тиимэhээ манай социалистическэ ажахын энэ гол шухала асуудалые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд баян техникые хүсэдөөр ашаглахын тулада хододоо тэмсэхэ уялгатай.

СССР-эй делегаци Варшаваhаа бусажа ерэбэ

Европодо эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые хангалгада зориулагдаhан европейскэ гүрэнүүдэй Варшавска зүблөөндэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин түрүүтэйгээр хабаадаhан СССР-эй делегаци майн 15-да Москвада бусажа ерээ.

(ТАСС).

Советскэ правительственнэ делегаци Прагаhаа бусажа ерэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн Л. М. Каганович түрүүтэй Советскэ правительственнэ делегаци, фашистска эзэмдэлгэhээ Чехословакиин сүлөөлэгдэhөөр арбан жэлэй ойе hайндэрлэлгэдэ хабаадалсаад, Прагаhаа Москвада майн 15-да бусажа ерээ.

(ТАСС).

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэhэн үгэ

Наука, техникэ болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлhэнэй үндэhөөр промышленностиие саашадань дэбжээхэ хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада партиин Центральна Комитет ба Правительство энэ зүблөө зарлаhан байна гэжэ нүхэр Н. А. Булганин хэлэбэ.

Арадай ажахын хүтэлбэрилхы hалбари болоhон социалистическэ промышленность хэлбэришэгүй дэбжэлтын замаар ябажа байна. Манай промышленностиин хүгжэлтын темп, илангаяа хүндэ индустриин хүгжэлтын темп гол гол капиталистическэ оронуудай промышленностиин хүгжэлтын темпhээ хэдэн дахин үлүү юм.

Энэ жэлдэ 1950 онойхидо орходоо 80 тухай процент, дайнай урда тээхи 1940 онойхидо орходоо гурбаhаа үлүү дахин ехэ промышленна продукци үйлэдбэрилэгдэхэ байна. Манай промышленностиин хүгжэлтын табанжэлэй түсэб шанарай показателиин талаар амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна, тэрэ хадаа үлүүлэн дүүргэгдэхэ байха гэжэ тухайлха бүхы эшэ үндэhэн бии.

Туйлаhанаараа hанаагаа амархагүй, харин шиидхэгдээгүй зорилгонуудта, бии байгаа дутагдалнуудые зайсуулха ябадалда анхаралаа ехээр табиха хэрэгтэй гэжэ парти билэниие hургана. Үйлэдбэриин түсэбүүдэй дүүргэлтын юрэнхы ниитэ тоонуудай саада тээ даалгабаринуудые хододоо дүүргэдэггүй, ехэ хэмжээнэй продукци орондоо дутуу үгэдэг олон предприятинуудай далдалагдадагые хараадаа абаха хэрэгтэй.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаhан асуудал гүрэнэй ехэ удхашанартай тэжэ нүхэр Булганин хэлэнэ. Техническэ прогрессэй үндэhэ hуурinь болоhон наука болон техникын эгээ шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлбэл лэ, Ленинэй зааhанай ёhоор, общественнэ шэнэ байгуулалтын илахын тулада эсэсэй эсэстэ эгээ шухала, эгээ гол юумэн бологшо ажалай бүтээсын түргэнөөр ургаха ябадал хангагдаха байна.

hүүлэй 26 жэлэй туршада манай промышленностьда ажалай бүтээсэ зургаа hаа үлүү дахин ургаа.

Ороной арадай ажахын саашанхи хүгжэлтые хангахын тулада ажалай бүтээсые шэнэ шатада үргэхэ хэрэгтэй. Шэнэ техникэ болон түрүү технологиие үйлэдбэридэ хэлбэришэгүйгөөр, эрид шууд нэбтэрүүлhэнэй, бии байгаа машинанууд болон түхеэрэлгые нарижуулан hайжаруулhанай, үйлэдбэриин эмхидхэлгые үндэhөөрнь hайжаруулhанай ашаар лэ энэ зорилгые шиидхэжэ болохо юм.

Шэнэ техникые хүгжөөхэ ба нэбтэрүүлхэ, арадай ажахыда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ машина бүтээгшэд онсо ехэ үүргэ ээлхэ байна. Ороной техническэ прогрессэ машина бүтээгшэдэй үзүүлжэ байгаа нүлөө хоёр шэглэлээр ябажа байна. Нэгэ талаhаа — энэ хадаа машинанууд болон түхеэрэлгэ үйлэдбэрилхэ зуураа, машина бүтээлгын заводуудта шэнэ техникэ нэбтэрүүлгэ ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ болоно, нүгөө талаhаа — бүхы арадай ажахыда техническэ прогресс хангажа үгэхэ ёhотой машинануудые байгуулга ба бүтээн гаргалга болоно.

Хэрбээ дайнай үедэ ба тэрээнhээ хойто тээхи, түрүүшын жэлнүүдтэ поточно лининүүд автоматическа ба хахад-автоматическа гатналга, металл түргэнөөр отололго, частото ехэтэ тогуудаар халаалга гэхэ мэтын хүдэлмэриин прогрессивнэ арганууд машина бүтээлгэдэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэдэг байгаа hаа, мүнөө машина бүтээлгэдэ технологическа шэнэ, ехэ хэмжээ-ябуулганууд тухай мүртэй юумэ дуулданагүй. Манай машина бүтээгшэд ашаглалгада үни оруулагдаhан технологическа процессүүдые хэрэглэлтээр гол түлэб хизаарлана, теэд ажалай бүтээсые хэдэн дахин дээшэлүүлхэ, металл болон материалнуудай гаргашалгые эрид хороохо, бии байгаа талмайнууд дээрээ ехэ продукци үйлэдбэрилхэ арга олгохо прогрессивнэ технологическа процессүүд зохёогдонхой бшуу.

Станочно паркда тусхай түхеэрэлгын багаар үйлэдбэрилэгдэдэг дээрэhээ боложо станогуудай үндэр бүтээсын удельнэ хэмжээнэй доошолдог байhан тулалань манай машина бүтээлгэдэхи байдалые таатай hайн гэхын аргагүй. Кузнечно-прессовэ түхеэрэлгые үйлэдбэрилгэ ехээр гээгдэнэ. Үйлэдбэриие автоматизацилгын процессүүд удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Бии байгаа түхеэрэлгэ машина бүтээлгын олон заводуудта мууса ашаглагдана. Хилын саанахи зарим заводуудай үйлэдбэрилдэг машинануудта хүрэхэгүй машинануудые үшөөл үйлэдбэрилжэ байдаг заводууд манайда бии.

Ороной техническэ прогрессые хангаха ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ манай металлургнууд болон химигүүд шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой гэжэ нүхэр Булганин саашань заана. Металлургическа ба химическэ промышленностьда элитэ туйлалтануудай бии байбашье, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ талаар эдэ hалбаринууд хоюулаа зарим зүйлнүүдые үйлэдбэрилгөөр дэлхэйн техникын хэмжээhээ гээгдэжэ ябана.

Хара металлургида тусхай буладууд болон сплавуудай, илангаяа халуунда тэсэмгэй зүйлнүүдэй шанарые hайжаруулха хүдэлмэри дутагдалтайгаар ябуулагдана.

Манай металлургическа промышленностьда үшөө ашаглагдаагүй резервүүд ехэ бии. Энээниие гэршэлhэн хэдэн жэшээнүүдые нүхэр Булганин харуулна.

Химическэ промышленностиин министерство концентрированнэ минеральна үтэгжүүлтэнүүдэй үйлэдбэрилгые, шэнэ органическа материалнуудые, пластическа зүйлнүүдые, үнгэтэ металлнууд болон будагуудай орондо хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдэй үйлэдбэрилтые удаанаар шудална, нефтяной ба байгаалиин газуудые химическээр болбосоруулгые эмхидхэхэ талаар гээгдэнэ.

Нефтяной промышленность тухай хэлэхэ зуураа, үрэмдэн малталтын зарим бригаданууд үрэмдэн малталгые ехээр түргэдхэhэн байна гэжэ нүхэр Булганин зааба. Жэшээлхэдэ, «Татнефть» гэжэ нэгэдэлэй Мугалим Минязович Гимазовай үрэмдэн малталгын бригада 1954 оной туршада 16 мянган метр шахууе гэхэ гү, али hара соо станок бүхэнөөр 1300 метрhээ дээшэ малтаhан байна. Зарим газарта малтахадаа энэ бригада станок бүхэнэй малталгые hара соо 2,5—3 мянга шахуу метр хүрэтэр түргэдхэhэн байна.

Гэбэшье, нефтяной промышленностьда бүхы дээрээ үрэмдэн малталгые хурдадхалгын талаар, мүн нефть болбосоруулха талаар гээгдэл бии.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудалнууд бии байгаа техникын тоо ба хэмжээhээ дулдыдахаhаа гадна, тэрээниие зүбөөр ашаглаhанhаа дулдыдаха байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй гээд нүхэр Булганин үргэлжэлүүлнэ. Жэшээлхэдэ, манай нүүрhэнэй промышленность арадай ажахын эгээ механизированнэ hалбари гэжэ мэдээжэ. Гэбэшье, тэрэ хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабариие дүүргэнэгүй. Нүүрhэнэй промышленностьда механизациин комплекснэ бэшэ байжа, нүүрhэ малталгын зүбхэн лэ гол процессүүдтэ нэбтэрүүлэгдэhэн ябадал нүүрhэ малтагшадай хүдэлмэридэ муу нүлөө үзүүлнэ.

Бии байгаа техникые ашаглаха талаар, шэнэ техникэ болон түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн дутагдалнууд ой модоной, хүнгэн промышленностьда, манай промышленностиин бусад hалбаринуудта бии юм.

Иимэ байдалые юугээр тайлбарилхаб? Түрүү техникэ нэбтэрүүлгэдэхи гээгдэл хадаа промышленностиин олон хүдэлмэрилэгшэдэй hанаа амар, hайзагай бардам болоhоной, даалгагдаhан хэрэгэйнгээ түлөө гүрэнэй урда харюусалгатай байха мэдэрэлээ тэдэнэрэй гээhэнэй, техническэ политикын талаар холо харадаггүй ба обёорсо муутай болоhоной эсэстэ тохёолдоно гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет зүб зааhан байна. Техникэ саг үргэлжэ урагшаа дабшаха ёhотой, тэрээнгүйгөөр социалистическэ үйлэдбэри хүгжэжэ шадахагүй гэhэн партиин заабариие зарим хүдэлмэрилэгшэд мартажархёо.

Бидэнэр наука ба техникын тон түргэнөөр хүгжэжэ байhан саг үедэ, атомна энергиин саг үедэ ажабайнабди. Мүнөө ажабайдал хадаа мүнөөнэй туйлалтануудые зүбөөр сэгнэжэ ба хэрэглэжэ шадахыень, наука болон техникын саашанхи хүгжэлтые уридшалан харахыень промышленностиин хүтэлбэрилхы ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдhөө эринэ. Гэбэшье, хуушарhан техникэ үйлэдбэрилхэ ба хэрэглэхые эрмэлзэдэг, шэнэ, эгээ түрүү техникэ болон прогрессивнэ технологиие шудалалгатай ба нэбтэрүүлгэтэй холбоотой ябуулга хэжэ бэеэ зобоохогүй гэжэ оролдодог хүтэлбэрилэгшэд промышленностьда үшөөл бии. Шэнэ техникые нэбтэрүүлгэ хадаа үйлэдбэриин тогтуурижаhан процессые шэнэдхэхэ, кадрнуудые hургаха гэжэ заатагүй эридэг байна. Тиимэhээ ажахын зарим хүдэлмэрилэгшэд гээгдэнгишье hаа, дадал болшоhон техникэдээ олон ушарта бүхөөр шагтагалдадаг байна.

Машина ухаалан зохёохонь тэрээниие нэбтэрүүлhэндэ орходоо бэлэн гэжэ манай зарим конструкторнууд ба научна хүдэлмэрилэгшэдэй хэлэдэгынь дэмы бэшэ юм. Нэбтэрүүлхын тулада туйлай ехэ эршэ зориг хэрэгтэй, тиихэдэ али түбhэн ухаалан зохёогшодто ба конструкторта тиимэ үсэд нэтэрүү зориг байдаггүй.

Шэнэ техникые нэбтэрүүлгэ хадаа ажал ехэтэй, заримдаа удаардагшье хэрэг мүн. Нэбтэрүүлгэ хадаа мүнгэн зөөри, материалнуудые, саг гаргашалхые эридэг. Энэ хэрэгтэ министерствонүүдэй хүтэлбэрилхы үүргэнь гүйсэд хэмжээгээрээ харагдаха ёhотой.

Шэнэ техникые нэбтэрүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые материально-техническээр хангалгын ба тэрээндэ мүнгэ hомололгын мүнөө байгаа системэ хүсэд hайн бэшэ, дутагдалнуудтай байна, тэрэниие шэнээр хаража үзэхэ шухала.

Шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ зуураа, хуушаниинь мартажа болохогүй гэжэ нүхэр Булганин хэлэнэ. Бидэнэр хуушан хамаг түхеэрэлтэнүүд болон машинануудые гансата хаяжа ба тэдэниие шэнэнүүдээр hэлгэжэ шадахагүй байнабди. Тэдэ түхеэрэлтэнүүд ба машинануудые улам бүри ашагтайгаар хэрэглэхын тула шэнэдхэн hайжаруулха хэрэгтэй.

Шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ асуудалые арадай ажахыда ехэ аша туhатайгаар, гүрэнэй ёhоор шиидхэхэ хэрэгтэй. Техникые экономикоhоо таhалжа болохогүй. Ямаршье шэнэ техникэ нэбтэрүүлхын тула экономическа үндэhэ hуури, тоо бүридхэл, уридшалан шалгалта хэрэгтэй юм. Теэд, тэрээн тухай үсөөн бэшэ ушарта мартагдана.

Түрүү техникые нэбтэрүүлгэ ба үйлэдбэриин эмхидхэлгые hайжаруулгые үйлэдбэри дээрэ ажаллажа байhан хүнүүдhээ амяарлангяар бэелүүлжэ болохогүй гэжэ нүхэр Булганин саашань хэлэнэ. Энэ хэрэгтэ үргэн олон хүдэлмэришэд, технигүүд, инженернүүд, конструкторнууд болон технологуудай хабаадалгагүйгөөр, наукын ба үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэдэй зохёохы саг үргэлжын харилсан ажаллалгагүйгөөр юушье туйлахагүйш. Технологуудай кадрнуудта онсо анхарал хандуулмаар.

Конструкторска болон научно-шэнжэлэлгын организацинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Тэдэнэй зарим нэгэниинь үйлэдбэритэй hула барисаатай байжа, үни хада хуушарhан түхэлэй тиимэ машинануудые гү, али тиимэ технологиие мүнөө үедэ промышленностьда абахые дурадхана. Удаан саг соо аша туhагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байhан, ямаршье үнэтэй юумэ зохёодоггүй научна эмхи зургаанууд үсөөн бэшэ бии.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба шэнэ техникые шудалха хэрэгтэ социалистическэ мүрысөөн хододоо ехэ үүргэ дүүргэдэг байгаа, саашадаашье дүүргэхэ байна. Тиихэтэй хамта, hүүлшын жэлнүүдтэ манай ажахын хүдэлмэрилэгшэд, мүн тэрэшэлэн партийна, профсоюзна, комсомольско организацинууд социалистическэ мүрысөөндэ анхаралаа багаар хандуулдаг болоо.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл ба туйлалтануудые үргэнөөр дэлгэрүүлгэ хадаа мүнөө үедэ социалистическэ мүрысөөнэй гол зорилго болоно. Гэхэтэй хамта, үйлэдбэриин новаторнууд ба түрүүшүүл ёhотой hайн дэмжэлгэ олоногүй, тэдэнэй дүй дүршэл дутамагаар дэлгэрүүлэгдэнэ, олоной шадабари болоногүй.

Ухаалан зохёолгын талаар ехэхэн дутагдалнууд бии. Ухаалан зохёолгын ба уралан нарижуулгын дурадхалнууд олон ушарта тон удаан болзор соо хаража үзэгдэнэ. Тэрэ үедэнь ухаалан зохёолгын ба уралан нарижуулгын олон дурадхалнууд хуушаржа, тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй хэрэггүй болоно.

Эдэ бүхы асуудалнуудые энэ зүблөөн дээрэ дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэжэ, шэнэ техникые нэбтэрүүлгэдэ hаад ушаруулдаг дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха хэмжээнүүдые хараалха шухала гэжэ заагаад, нүхэр Булганин саашань үйлэдбэриие эмхидхэлгын асуудалнууд дээрэ тогтохо зуураа, В. И. Ленинэй хэлэhэн иимэ үгэнүүдые дурдаба: «Ажалшадай бүхы зөөри хогшолые часай механизм шэнги зүбөөр хүдэлгэжэ, ажахын ганса орган болгон холбохо нэгэдэмэл хүсэл зоригой үгы hаань, түмэр замшье, транспортшье, томо машинанууд ба предприятинуудшье зүбөөр хүдэлмэрилжэ шадахагүй байна». (Зохёолнууд, том 27, 186-дахи нюур).

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ ба КПСС-эй обкомдо

Республикада кукуруза тарилгын ябаса тухай

Республикын олонхи аймагуудта кукуруза тарилга болошогүйгөөр удааруулагдажа байна гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба КПСС-эй областной комитет тэмдэглэнэ. Дулаан үдэрнүүдэй боложо, газарай хүрьhэнэй hайнаар дулаасаад байгаашье hаань, Иволгын, Мухаршэбэрэй, Бичурын болон бусад аймагуудай зарим колхозууд лэ майн 15-да кукуруза тарижа захалаа.

Хүдөө ажахын министерствын, партиин айкомууд болон аймгүйсэдкомуудай эрилтэ хэдэггүй дээрэhээ олохон МТС-үүдэй директорнүүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд кукуруза тарилгада бэлэдхэхэ ба тарилгые саг болзортонь захалха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаа. Тарилгын эхилтэр тэдэнэр таряанай сеялкые кукуруза тариха болгожо таарулха, кукуруза тариха гар зэмсэгүүдые хэхэ хүдэлмэриие дүүргээгүй. Олохон колхозуудта кукуруза ургуулха звенонууд эмхидхэгдээгүй байгаа. Зарим газарта эмхидхэгдээшье hаа, тэдэ звенонууд үсөөн колхознигуудтай аад, кукуруза тариха 150—200 гектар талмайнуудтай. Үсөөн хүнүүдтэй звенонууд кукурузын ехэ талмайнуудые даажа байхадаа баян ургаса ургуулжа шадахагүй байна. Кукуруза тариха газарые элдүүрилхэдээ, тарилга хэхэдээ агротехническэ эрилтэнүүдые хазагайруулха ябадал бүришье тэсэшэгүй.

Колхоз, поли бүхэндэ кукурузые тааруу сагуудтань тариха болзор тогтоохын орондо Хэжэнгын, Ториин, Закаменай аймагуудай МТС-үүдэй директорнүүд болон агрономууд, мүн партиин айкомуудай секретарьнууд, аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр үбэр, наруули полинуудай газарай хүрьhэнэй үни хада дулаасаад байгаашье hаань, кукуруза тарилгые ямаршье шалтагаангүйгөөр хойшолуулжа байгаа.

Гар зэмсэгээр кукуруза тарихадаа үтэгжүүлгэ оруулалсангүй таридаг, тиихэдэ хэмжүүрэй шабын түмэр татажа байха станцинуудые муугаар тодходогой, буруугаар таарулдагай, полиие буруугаар маркеровалдагай гэмээр үрэhэ хүрэнгые зүб квадрадууд болгон hуулгадаггүй байhан олон баримтанууд үзэгдэнэ, тарилгын нормо зарим газарта сахигданагүй, хороор угаагдаагүй үрэhэ тариха ушарнууд үзэгдэнэ.

Олохон МТС-үүдэй агрономууд кукуруза тарилгын ябасые наринаар хинан шалганагүй, агротехническэ эрилтэнүүдэй хазагайруулагдахада тэдэнэр харюусанагүй.

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон КПСС-эй обком иигэжэ тогтообо:

Колхоз бүхэндэ кукуруза тарилтые дары эхилээд, 7—10 хоног соо дүүргэхэ, гансал квадратно-гнездовой аргаар тариха гэжэ Хүдөө ажахын министерствоhээ, айкомууд болон аймгүйсэдкомуудhаа, МТС-үүд болон совхозуудай директорнүүдhээ, колхозуудай түрүүлэгшэнэрhээ эрихэ. Кукуруза тариха тусхай, мүн таарулагдаhан сеялкэнүүдэй МТС-үүдтэ дутамаг байhан дээрэhээ кукурузын тарилгые богони болзорто үнгэргэхэ аргагүй байhыень хараадаа абажа, колхоз болон МТС-үүдтэ бии байгаа бүхы гар зэмсэгүүдые хэрэглэхэ шухала.

Кукуруза тарилга ба газар элдүүрилгэ дээрэ агротехническэ эрилтэнүүдые наринаар сахихын тулада саг үргэлжэ хинан шалгажа байха гэжэ Хүдөө ажахын министерствые, аймгүйсэдкомуудые болон МТС-үүдэй директорнүүдые уялгалха. Гар зэмсэгүүдээр тарилга хэхэдээ заатагүй үтэгжүүлгэнүүдые оруулалсаха. Уhалагдадаг участогуудта тарилгын саг болзортоо гүйсэд уhалагдаhан, удаань hайнаар элдүүрилэгдэhэн газар дээрэ хэгдэжэ байхынь тулада наринаар хаража байха. Агротехническэ заабаринуудые эбдэдэг хүнүүдые хатуугаар хэhээхэ, тэдэниие полиhоо дээрэhээ зайсуулха.

Тарилга хэжэ байhан ба кукуруза ургуулха звенонуудые, тракторна бригаданууд болон агрегадуудые хүдэлмэришэдөөр бүридүүлхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абахыень, хүдэлмэрээ эмхидхэхэ, кукурузын баян ургаса ургуулхын тулада агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай гүйсэд комплексые үнгэргэхэ хэрэгтэнь тэдээндэ бүхы аргаар туhалха тушаа хэмжээ абахыень Хүдөө ажахын министерствые, МТС-үүдэй директорнүүдые уялгалха. Тарилгые хэрээhэлүүлэн элдүүрилгые, нютатай болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр кукурузада нэмэлтэ тэжээл оруулха хүдэлмэринүүдые саг болзортонь үнгэргэхэ.

Кукурузые богони болзорто, hайн шанартайгаар тарижа, эдеэшэнтэhэн буурсагуудай, силостэ оруулагдаха эшэ намаануудай баян ургаса ургуулхын тулада колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тэжэ партиин айкомуудые, МТС-эй зононуудтахи тэдэнэй инструкторска группануудые уялгалха.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн

СССР-эй Министрнүүдэй Совсдэй Түрүүлэгшэ Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэһэн үгэ

(Түгэс хэл)

Бидэнэр часай механизм шэнги зүбөөр хүдэлмэрилхэ гээшые үшөө холо туйлажа шадаагүйбди гэжэ нүхэр Булганин хэлэнэ. Манайда үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ ехэ дутагдалнууд бии. Хэрбээ промышленностиие бүхы дээрэнь абажа харабал, мүнөө үедэ үйлэдбэриие тус тус мэргэжэлдэ оруулха ба нэгэдхэхэ асуудалнууд тон хурсаар табигдаха зэргэтэй болоод байна. Энэ талаар предприятинуудые тус тус мэргэжэлдэ оруулха ба кооперациие ехээр үргэдхэхэ тээшэ эрьелтэ хэхэ сагнай болоо. Үйлэдбэриие эмхидхэлгын талаар бидэнэр предприятинуудай жэгдээр хүдэлмэрилхэ ба доторой резервнүүдые хэрэглэхэ асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулха ёһотойбди. Промышленностиин олохон һалбаринууд продукциингаа хахадыень шахуу һарын гурбадахи декада соо бүтээн гаргана. Энэ хадаа предприятинууд түрүүшын хоёр декада соо дүүрэн хүсөөрөө хүдэлнэгүй, тиигээд тэбдэхэ яараха ябадал гаргана гэжэ харуулна. Предприятинуудай тэгшэ бэшээр хүдэлдэг ябадал эшэгүүритэй ба тэсэшэгүй ушар мүн гэжэ партиин Центральна Комитет ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. Промышленностиин хүдэлмэридэхи энэ ехэ дутагдалые богонихон болзор соо усадхахын тула хамаг бүхы хүсэеэ элсүүлхэ хэрэгтэй.

Манай промышленность яһала ехэ резервнүүдтэй. Бии байһан техникые һайнаар ашаглаха, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ ба ажалай бүри һайн методуудые хэрэглэхэ зэргээр ямар ехэ нэмэлтэ продукци абажа болохо байһаниие үйлэдбэриин новаторнуудай дүй дүршэл харуулна. Гэхэ зуура, үйлэдбэриин эмхидхэлгые шэнэдхэн һайжаруулха талаар ёһотой үүсхэл оролдолго гаргадаггүй үсөөн бэшэ хүдэлмэрилэгшэд үшөөл бии байна.

Промышленностиие эмхидхэлгын дутагдалнууд предприятинуудые хүтэлбэрилгын газарташье харагдана. Парти, правительство болбол хойрог нобшоор хүтэлбэрилдэг ёһые үндэһөөрнь усадхахые, албан захиргаанай аппарадай тоо үсөөрүүлхые, тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха ба хүтэлбэрилгынь шанар дээшэлүүлхые эринэ. Партиин эдэ заабаринууд үшөөл хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байна. Дунда ба багахан предприятинуудые хүтэлбэрилгэ томо заводуудые хүтэлбэрилгэһөө ехэшье ондоо байдаггүй. Жэшээлхэдэ, Барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын министерствын харгын машинануудые бүтээдэг Харьковска заводто 273 хүдэлмэришэндэ 10 таһагуудай, үйлэдбэриин 6 цехүүдэй, тиихэдэ заводой управлениин штадта 88 хүнэй байдагыень таатай гэхын аргагүй. Гүрэндэ энээнэй ямар ехэ гарзатай ба продукциин үнэ сэндэ ямар нүлөө үзүүлдэг байһыень хэлэлтэшьегүй. Заводуудые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха, хэрэггүй звенонуудыень усадхаха, жэжэ цехүүд ба таһагуудые томодхохо хэрэгтэй.

Хоёр ондоо общественнэ системын хоорондохи экономическа мүрысөөндэ эгээн прогрессивнэ социалистическэ системын илаха байһандань ямаршье һэжэг байхагүй гэжэ нүхэр Булганин саашань хэлэнэ. Гэхэтэй хамта, илалта өөрөө ерэдэггүй — илалтые хүнүүд эмхидхэдэг ба байгуулдаг гэжэ мэдээжэ. Экономическа мүрысөөндэ капитализмые илахын тула бидэнэр түрүү техникэтэй байха, үйлэдбэриие һайнаар эмхидхэхэ ба ажалай бүтээсые улам бүри дээшэлүүлхэ уялгатайбди.

Шэнэ техникые нэбтэрүүлгын ба үйлэдбэриин эмхидхэлгые һайжаруулгын замаар ябажа, ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг ба һайн шанартай продукци гаргаха зуураа, тэрэнэй өөрынь үные химдаруулдаг бүхэли коллективүүдэй һайн хүдэлмэриин жэшээнүүд манайда олон.

Тэдэнэй заримыень нэрлэхэмни. Тэдэнэр Магнитогорско металлургическа комбинадай, Донецкэ бассейнын «Западная Капитальная» гэжэ шахтын, Туймазинска нефть олзоборилгын управлениин, Уралмашзаводой ба бусад олон коллективүүд болоно.

Ажалай үндэр бүтээсын эрхим жэшээ харуулдаг үйлэдбэриин олон мянган түрүүшүүл ба новаторнууд манайда бии. Тэдэнэй тоодо, жэшээнь, «Запорожсталь» заводой булад шудхагша Григорий Константинович Помятун, Донбассай Калининай нэрэмжэтэ шахтын үрэмдэлгын бригадануудай бригадирнууд Иван Васильевич Пилипенко ба Петр Азарович Гуляшов, «Татнефть» гэжэ нэгэдэлэй үрэмдэлгын мастер Мугалим Минязович Гимазов, «Красный экскаватор» гэжэ Киевскэ заводой токарь Виталий Куприянович Семинский, «Красный пролетарий» гэжэ станок бүтээлгын Московско заводой токарь Николай Михайлович Кузьмин болон бусад олон түрүүшүүл ороно.

Наукын ба үйлэдбэриин түрүү коллективүүд болон новаторнуудай дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлэн, социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлэн, бидэнэр саашадаашье продукци гаргалгынгаа темпые түргэдхэжэ, тэрэнэй шанарые һайжаруулжа, үнэ сэнгыень химдаруулжа, техническэ хүгжэлтын ба ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлгын замаар һаадгүйгөөр урагшаа ябажа шадаха байнабди. Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тула манай орон хамаг бүхы шухала юумэтэй.

Арадай ажахые саашадань хүгжөөхын тула гүрэнэй түсэблэлгые һайжаруулха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Булганин хэлэнэ. Энээнһээ үндэһэлэн Центральна Комитет ба Правительство болбол гүрэнэй түсэблэлгые һайжаруулгада, арадай ажахыда шэнэ техникэ нэбтэрүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ эхилээ. СССР-эй Госплание шэнэдхэн эмхидхэхэ шиидхэбэри абтажа, тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ СССР-эй арадай ажахын холын хараата түсэблэлгые үндэһөөрнь һайжаруулха зорилго табигданхай. Энээнтэй дашарамдан, арадай ажахые хүгжөөлгын холын хараата түсэб табилгые юрын түсэблэлгэһөө амяарлаха гэжэ шиидхэгдээ. Тэрэнэй тула мүнөөнэй Госпланай һуури дээрэ арадай ажахые холын хараатайгаар түсэблэлгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Совсдэй Гүрэнэй Комисси (СССР-эй Госплан) ба арадай ажахые юрын түсэблэлгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Совсдэй Экономическа Комисси (СССР-эй Экономкомисси) бии болгогдохо байна. Тэрэшэлэн шэнэ техникэ нэбтэрүүлгын талаар Гүрэнэй Комитет бии болгохо шиидхэбэри абтаа. Тэрэ болбол шэнэ техникэ нэбтэрүүлгын талаар министерствонуудай хүдэлмэриие залан тааруулжа хүтэлбэрилхэ байна. Мүн бусадшье хэмжээ-ябуулганууд бэлэдхэгдэжэ байнхай.

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Булганин болбол КПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Совсдэй һанамжаар илангаяа онсо шухала гэжэ тоологдоһон иимэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулхыень зүблөөндэ хабаадагшадые уряалба:

1. Ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын тула түрүү техникые түргэнөөр зохёолго ба нэбтэрүүлгэ, үйлэдбэриин эмхидхэлгэ ба технологиие шэнэдхэн һайжаруулга.

2. Бии байһан түхеэрэлтэнүүд ба үйлэдбэриин талмайнуудые һайнаар ашаглалга.

3. Гүрэнэй журам бэхижүүлгэ ба бүри ойрын зорилго болгон, табадахи табанжэлые түгэсхэлэй жэл бологшо энэ оной гүрэнэй түсэбые предприяти бүхэнэй бүхы показательнуудаарнь дүүргэлгэ ба үлүүлэн дүүргэлгэ.

4. Промышленностьда албан захиргаанай аппарадые хороолго ба гарзыень багадхалга.

Дутагдалнуудые зоримгойгоор шүүмжэлэлгэ хадаа наука ба техникые промышленностьда нэбтэрүүлхэ хэрэгэй мүнөөнэй байдалтай, үйлэдбэриие эмхидхэлгэтэй гүнзэгыгөөр танилсахадань, эдэ асуудалнуудта манай олониитые элсүүлхэдэнь, бии байһан дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха арга замуудые хараалхадань Центральна Комитедтэ ба Правительствода туһалха байна гэжэ нүхэр Булганин хэлэнэ.

КПСС-эй ЦК-гаар ба СССР-эй Министрнүүдэй Советээр зарлагдаһан промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн майн 16-да Москвада Кремлёвско Ехэ Ордон соо нээгдээ. Энэ зүблөөн КПСС-эй ЦК-гаар ба СССР-эй Министрнүүдэй Советээр зарлагдаһан байна. Предприятинуудай, проектнэ ба конструкторска организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин новаторнууд, министрнүүд, партиина, советскэ ба профсоюзна хүдэлмэрилэгшэд зүблөөндэ хабаадалсана. Наукын, техникын ба түрүү дүй дүршэлэй шэнэ шэнэ туйлалтануудые нэбтэрүүлэн социалистическэ промышленностиие саашадань хүгжөөн дэбжээхэ хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэхын тула тэдэнэр суглараһан байна. Айлшадай дунда—Хитадай Арадай Республикын, Польско Арадай Республикын, Чехословацка Республикын, Румынска Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгерскэ Арадай Республикын, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, Германска Демократическа Республикын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэд бии.

Нүхэд **Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, А. И. Кириченко, П. Н. Поспелов** болон **М. А. Сусловай** президиумдэ ерэжэ һуухада, зүблөөндэ хабаадагшад удаан альга ташалгаар угтана. Бултадаа хүл дээрээ бодоно.

СССР-эй Министрнүүдэй Совсдэй түрүүлэгшэ нүхэр **Н. А. Булганин** зүблөөе нээгээ.

Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Совсдэй Түрүүлэгшын орлогшо—нүхэр **Сениндэ** үгэ үгтэнэ. Социалистическэ промышленностиие, хамагай түрүүндэ хүндэ индустриие хүгжөөлгэдэ Украинын ажалшадай оруулһан нэмэри тухай тэрэ хэлээ. Республикын бүхы промышленностиин валовой продукци 1954 ондо 1950 онойхитой сасуулбал 70 процентээр ургаһан байна.

Үйлэдбэриин бии байгаа талмайнуудые хэрэглэн продукци бүтээн гаргалгые дээшэлүүлхэ ехэ арга боломжонуудай Украинын промышленна предприятинуудта бии байһан тухай нүхэр Сенин хөөрөө. Запорожско ба Енакиевска металлургическа заводуудай коллективүүд имагтал агломерационно фабрикануудай түхеэрэлгэнүүдые нарижуулһанай ашаар шэрэм хайлуулан гаргалгые 4—5 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидхээ. Ворошиловска металлургическа завод хадаа май—июнь һарануудта гурбан мартеновскэ пеэшэнэй, дүрбэдэхи кварталда бүхы мартеновскэ пеэшэнүүдэйнгээ оройе хромомагнезитовэ кирписээр хэхэ гэжэ хараалаа. Энэ хадаа булад хайлуулгые 10 процентээр дээшэлүүлхэ аргатай болгохо байна. Хүнгэн промышленностиин предприятинуудта продукци бүтээн гаргалгые нэмээхэ ехэ арга боломжонууд мүн лэ бии. Львовско арһанай №3 завод ба Станиславска арһанай № 14 завод арһанай үйлэдбэриие нарижуулһанай ба механизацилһанай ашаар 4—5 миллион паар гутал оёжо болохоор тиимэ хэмжээнэй арһа нэмэжэ гаргаха гэжэ шиидэһэн байна.

Научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай ажал-ябуулгые һайжаруулха шухала байһан тухай, институдуудай зүгһөө хэгдэдэг туршалгын хүдэлмэринүүдые үйлэдбэри дээрэ үнгэргэдэг болохо тухай нүхэр Сенин саашань тогтожо хэлэһэн байна.

Манай комбинат нүүрһэ малтан абаха программаяа дүүргэнэ. Гэбэшье, шахтануудта бии байһан резервнүүд үшөө дутамагаар хэрэглэгдэнэ гэжэ «Кузбассуголь» комбинадай начальник нүхэр **Кожевин** хэлээ. Шэнэ техникэ ба ажалай түрүү арга методууд һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ, тэрэнэй эсэстэ комбинадай олон шахтанууд ба трестнүүд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэнэгүй. Саашань комбинадай түрүү коллективүүдэй хүдэлмэриин жэшээнүүдые нүхэр Кожевин харуулаа. «Полысаевская—1» гэжэ шахтын коллектив үйлэдбэриин процессүүдые комплексноор механизацилһанай ашаар ажалай бүтээсые эридээр дээшэлүүлжэ, нүүрһэ малтан абалгые горьтойгоор нэмээһэн байна.

Нүхэр Кожевин хадаа СССР-эй нүүрһэнэй промышленностиин министерствые, тэрэшэлэн нүүрһэнэй машина бүтээлгын Гүрэнэй проектно-конструкторска ба экспериментальна институдые шүүмжэлээ. Тус институт хадаа шэнэ техникэ байгуулха асуудалда анхарал һулаар хандуулдаг, түрүү дүй дүршэлые муугаар согсолдог байна.

Удаань новатор, Уралмашзаводой түмэршэ дархашуулай бригадир нүхэр **Олейниковтэ** үгэ үгтэнэ. Тэрэ хадаа түрүү технологиие нэбтэрүүлгын дүй дүршэл тухай хөөрэһэн байна. Тэрэ хадаа технолог Поздеевтэй хамта олон бригадануудай хүдэлмэриие шэнжэлэн үзөөд, бригада бүхэнэй эгээн эрхим дүршэлнүүдые халан абаһан байна. Энэнь ажалай бүтээсые горьтойгоор дээшэлүүлхэ арга олгоо.

Шэнэ техникые амжалтатайгаар хэрэглэһэнэй ашаар цехын техникүүд булад хайлуулгые нилээд ехээр дээшэлүүлжэ шадаһан тухай «Запорожсталь» гэжэ металлургическа заводой мартеновскэ цехын начальник нүхэр **Лесков** хөөрөө. Булад хайлуулгада кислород хэрэглэлгын үрэ ехэтэй байдаг тухай үгэ хэлэгшэ саашань хөөрөө.

Үйлэдбэриие эмхидхэхэ ба түсэблэхэ асуудалнууд тухай Минскэ тракторна заводой директор нүхэр **Тарасов** тогтожо хэлэһэн байна. Нэгэн адли машинанууд ба детальнууд олон заводуудта бүтээгдэдэг байна. Тэдэниие үйлэдбэрилгые нэгэ заводто эмхидхэбэл түхеэрэлгэнүүдые хүсэд һайнаар ашаглаха ба түрүү техникые үргэнөөр хэрэглэхэ арга олгохо байгаа. Гэбэшье, СССР-эй Хара металлургиин министерство ба СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерство энэ асуудалые хаража үзэхые оролдодоггүй байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Мүлилгын станогуудые бүтээдэг Московско заводой токарь-скоростник нүхэр **Быков** удаань үгэ хэлээ. Үйлэдбэриин базануудһаа холодошоһон конструкторска бюронуудай шэнэ станогуудые зохёодог ушар дэлгэрэнхэй байна. Энэ хадаа ехэ дутуутай ябадал болоно. Шэнэ машинануудые зохёодог конструкторнууд заводуудтай нягта холбоотойгоор ажаллаха ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Удаань «Татнефть» гэжэ нэгэдэлэй начальник нүхэр **Шмарев,** Сталинай нэрэмжэтэ Ленинградска металлургическа заводой гидравлическа турбинануудай главна конструктор нүхэр **Ковалев,** Глуховско хлопчатобумажна комбинадай утаһа ээрэгшэ нүхэр **Ананьева,** химическэ машина бүтээлгын Уральска заводой директор нүхэр **Курганов** үглөөнэй заседаниин дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөнэй хүдэлмэри үргэлжэлһөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын городой комсомольско эдэбхитэд городой комсомолецууд болон залуушуулай суглуулһан бэлэг республикын колхозуудта абаашахынгаа урда тээ.

В. Поповой фото.

Мухаршэбэрэй культбазануудта юун хэгдэнэб?

Культбазанууд хадаа малшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ ба тэдэниие культурно-ажаһуудалайнь талаар хангаха эгээн һайн арга мүн гэжэ дүй дүршэл харуулна. Колхозуудай парторганизацинууд культбазануудые эмхидхэхэдээ тэндээ улаан булан, амаралтын таһалга, худалдаа наймаанай ларёк, бани, шухала хэрэгсэлнүүдтэй аптечкэ гэхэ мэтые һайнаар, зохидоор түхеэрхэ зэргэтэй.

Теэд, малажалай хүдэлмэрилэгшэдые культурно-ажаһуудалайнь талаар хангаха ба тэдэнэй дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха шухала центрнүүд болохо ёһотой культбазанууд Мухаршэбэрэй аймагта ямараар эмхидхэгдэнхэйб гэжэ харахада өөдтэй юумэ эндэ үгы. Аймагай центртэ дүтэ колхозуудай малажалай фермэнүүдтэ эмхидхэгдээ болоһон культбазанууд культурын ёһотой гуламтанууд боложо шадаагүй байна. Гансал Хара Шэбэрэй сельсоведэй «Победа» колхоздо эмхидхэгдэһэн культбаза бараг һайн юм. Теэд, аймагай бусад колхозуудта эмхидхэгдэһэн культбазанууд зорилгодоо холо хүрэнэгүй. Жэшээнь, Ново-Заганска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй сельсоведэй «Коммунизм» колхозуудай малай фермэнүүдтэ культбазын нэрэ зүүһэн улаан булангууд бии мүртөө тэндэ 1—2 балалайка, хуушараһан хэдэн номуудһаа бэшэ юумэ үгы.

Суултын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малай фермэнүүд бүхэндэ культбазанууд эмхидхэгдэнхэй гэжэ тоологдодог. Теэд, тэдэниие культбаза гэжэ нэрлэхын аргагүй. Жэшээнь, эндэхи Нуурмай гэжэ газарай культбазын гэртэ үнеэдһээ һаагдаһан һү тушаан абтадаг, тэндэ мал манагшад байрладаг байна. Культурна хэрэгсэлэй зүйлнүүд энэ культбазада бага зэргэ түхеэрэгдэбэшье, тэндэ малшадай сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ арга боломжо байхагүй. Энэ колхозой Хаяа, Балта гэжэ газарай малай фермэнүүдтэ мүн иимэрхүү культбазанууд эмхидхэгдэһэн байна. Тэдэниие культурын гуламтанууд гэжэ нэрлэхээр бэшэ.

Мүн Булганинай нэрэмжэтэ колхоз таряанажалай 4 бригадатай юм. Урдань энэ колхозой Номто-Шэбэр, Сүхын Булаг, Галтай гэжэ нютагуудта муу бэшэ клубууд бии байгаа. Теэд, мүнөө тэдэ нютагуудта культурын ямаршье гуламта үгы болонхой. Ядахын сагта улаан булангуудшье түхеэрэгдээгүй. Колхозниигуудай сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ байрагүй тула, үнгэрһэн үбэлэй туршада эдэ нютагуудта нэгэшье дахин кино харуулагдаагүй, зүжэг наада табигдаагүй байна. Мүн эгээл иимэрхүү дутагдалнууд Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ, Сагаан-Шулуутайн сомоной «Улаан-Шулуутай» гэжэ колхозуудта үзэгдэнэ Эдэ колхозууд мүн лэ 3—3 бригадануудтай юм. Колхозой центр шадарай бригадануудта 1—1 клуб түхеэрэгдэһэн байбашье, тэдэнь мүртэйгөөр хүдэлдэггүй байна. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой клубта хүн зоной орожо һуухын арга байхагүй. Яахадааб гэхэдэ, досоогоо хододоо муухай, хэдэн жэлэй сагаадагдаагүй, хүйтэн байдаг юм. Гэбэшье, түс колхозой правлени болон пар тийна организаци энээндэ анхаралаа табинагүй.

Колхозой центр шадарай клуба иимэ байдалтай байхада эндэхи Нарһата, Худай гэжэ нютагуудта ажаһуудаг 200 гаран гэшүүдтэй таряанажалай бригадануудта культбазаһаа байха һарадаа нэгэ дахин сугларжа, зүблөө үнгэргэхэ гэр байра олдодоггүй, харин колхозниигууд «сүлөө» гэр бэдэржэ ябадаг юм.

Эгээл нимэһээ тус колхозой мал шадай байра байдал тухай хэлэһэ нэйшье хэрэггүй. Юуб гэхэдэ, эн дэхи 10 гаран отаранууд болон гүүртэнүүдтэ культбаза гү, али улаан булан эмхидхэхэ тухай кол хозой хүтэлбэрилэгшэд «зүүдэндэ шье харадаггүй» байха юм.

«Улаан-Шулуутай» гэжэ колхо таряанажалай бригада бүхэндэ клуб, малажалай холын фермэ бү хэндэ культбаза гү, али улаан бу лан эмхидхэхэ дүүрэн арга болом жотой. Гэбэшье, эдэ арга боломж нууд хэрэглэгдэнэгүй. Тус колхозо малажалай байрладаг, Нарһ Шэпэһэтэ, Шара гол, Түгнэ гол г жэ нютагуудта культурын ямарш гуламта байхагүй. Эдэ нютагуудта хи ажалшадай дунда ямар нэ политическэ темээр элидхэл б лоогүй байха юм. Газетэ, жу налнуудые эндэхи малшад аб даггүй, тэрэниие захиха туха партийна эхин ан харалаа табидаггүй. Гадна, кол хозой правлени малшадай гэр байрануудые заһаха асуудалда хэ маагүйгөөр хандана Жэшээнь, Ш нэһэтэ нютагта байрладаг эбэр малай фермын һаалишадай тэр бай ра муу, гэрнүүдэй оройнуудынь ул шанхай, заһабарилагдахаар болоо.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлм ридэхи дутагдалнууд хадаа айм дотор энэ хүдэлмэриин хангалт гүйгөөр ябуулагдажа байһани гэршэлнэ. Энээндэ нэн түрүүн ай гүйсэдкомой культурын таһаг, т рэниие даагша нүхэр Полоротов з мэтэй. Культурын таһагай хүдэ мэрилэгшэд ажалшадай дун культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэ һайжаруулха тухай үүсхэл оро долго гаргадаггүй байна.

Колхозуудай партийна эхин о танизацинууд, партиин Мухарш бэрэй айком культбазануудые э хидхээ болоһондоо һанаагаа ам раад, тэдэниие саг үргэлжэ хүдэ мэрилхөөр бэлэдхээгүй, культбаза нуудые хүдөөгэй культурын ёһот гуламта болгохын түлөө оролдо гаргаагүй байшоо.

Б. Дымбрылов, ман корреспонде

„Заветы Ильича" колхозойхидой дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ

Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича» колхоздо үнеэдэй һү үгэлгые яажа дээшэлүүлһэн дүй дүршэл тухай асуудал БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан зүбшэн хэлсэбэ. Тус колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхын тула мал үсхэбэрилгын шэнэ аргануудые хэрэглэжэ, үнеэдэй эдеэлүүлгэ болон харууһалгые нилээд һайжаруулһан, орооной кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэдэг болоһон, малай ашаг шэмын тоо бүридхэлые гүримшүүлһэн байна.

Мүн малшадай дунда ажалай эмхидхэлгэ һайжаруулагдаа, тэдэнэртэ культурно-ажаһуудалай услови бии болгогдоо. Эндэ социалистическэ мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдана.

Эдэ бүгэдын ашаар үнеэдэй ашаг шэмэ үгэлгэ нилээд ехэ болоо. 1954 ондо 100 үнеэн бүриһөө 90 тугал абажа, үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 1253 литр һү һааһан байна. Тиихэдэ мүнөө жэлэй түрүүшын 6 һарада тус колхоз бүри ехэ һү һа жа, республика соогоо түрүү һү ээлбэ. Тиин колхозой бүхы мүн олзо доходой 40 гаран процен һүнэй-товарна фермэһээ ороно. 19 ондо тус колхозой һаалишад үне бүриһөө дунда жэшээгээр 1700 л һү һааха уялга абанхай.

Иимэһээ «Заветы Ильича» кол зой һүнэй-товарна фермын һаа шадай дүй дүршэлые республик бүхы колхозуудай фермэнүүдтэ нэ тэрүүлхэ шухала гэжэ БМАССР Министрнүүдэй Совет тоолобо.

Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һаа тугалнуудые эхэһээнь һалгаажа, лигдэдэггүй байрада байлгажа т жүүлхэ түрүү арга методуудые нэй-товарна фермэнүүдтэ хаа хаа гүй хэрэглэжэ, малдаа тэжээл һайн база байгуулжа, һү һаалга ойрын саг соо эрид ехэ болгохо х жээнүүдые абаха гэжэ колхоз правлениинуүд болон МТС-үүдэй рекцинүүдые БМАССР-эй Минис нүүдэй Совет уялгалба.

Шэнэ урьһаламжа захилга үргэлжэлһөөр

Колхозниигуудай эдэбхи

Закаменай аймагай ажалшад СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ 1955 оной Гүрэнэй урьһаламжын гараһан тухай Правительствын тогтоолые халуунаар угтаад, шэнэ урьһаламжа эмхитэйгээр захижа байна. Олохон колхозуудай гэшүүд захиһан урьһаламжынгаа мүнгые тэрэ доронь оруулна. Жэшээнь, Цакирай сомоной «Победа» колхозой гэшүүд урьһаламжа захилгын түрүүшын үдэр олон мянган түхэригтэ шэнэ урьһаламжа захяад, мүнгыень тэрэ доронь оруулба. Тус колхозой гэшүүн нүхэр Соктоев 450 түхэриг, Базаров 350 түхэриг, Абидуева 350, Соктоева 350 түхэригтэ урьһаламжа захяа. Цагаан-Мориной сомоной Хрущевой, Б-Цакирай сомоной Ждановай, Мылэ Бортын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ, Енгорбойн сомоной «Сталинай Зам» колхозууд нилээд ехэ урьһаламжа захяад байна.

Мүнөө аймаг дотор урьһаламжа захилга үргэлжэлһөөр.

Б. Шоёнов.

Нэгэ һарынгаа салинда урьһаламжа захинаб

Кяхтын аймагай предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон албахаагшад, колхозниигууд болон механизаторнууд 1955 оной Гүрэнэй шэнэ урьһаламжа гаргаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Совсдэй тогтоолые ажалай дэбжэлтын оршон байдалда угтаба.

Гуталай фабрикада болоһон митинг дээрэ гутал оёлгын мастер Дмитрий Сутемьев урьһаламжа захиха зуураа, иигэжэ хэлэбэ:

—Бидэнэрэй түхэригүүд арад зоной ажана байдалай улам һайжарха хэрэгтэ элсүүлэгдэдэгынь мэдээжэ. Тиимэ һэн тула би нэгэ һарынгаа салинда урьһаламжа захинаб.

Тэрэшэлэн тус фабрикын хүдэлмэришэд Жуков, Неволин, Максимов болон бусад урьһаламжа эдэбхитэйгээр захиба.

В. Баторов.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

Гүйсэдхэлгые хинан шалгалга—хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин шухала хубинь мүн

Парти, правительствын табиһан эзлжээтэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулан, шухала тоггоол шиидхэбэринүүдые нютагай Соведүүд баталан абадаг, ажалшадай дунда эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри ябуулдаг гээшэ. Тээд тэрэнние гүйсэдхэхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй һаа, хэдышье һайн шиидхэбэри хооһон саарһан дээрэ үлэдэг гэжэ мэдээжэ.

Тиимын тула тоггоол шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлгые һайнаар эмхидхэхэ гээшэ ажахын болон культурна байгуулалтын шухала зорилгонуудые нютагай Соведүүдэй амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай. Манай Железнодорожно райсоведэй гүйсэдком, тэрэнэй таһагууд районно Соведэй болон партийна, советскэ дээдэ органуудай ямар нэгэн тоггоолой гарамсаар, тэрэнние гүйсэдхэн бэелүүлгэдэ зорюулжа эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, тэрэ тоггоолой гүйсэдхэлгые хододоо хинан шалгажа байдаг юм.

Тоггоол шиидхэбэриин гүйсэдхэлгые яажа эмхидхэдэг тухайгаа хэлэбэл, иимэ байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ Железнодорожно районд ажаһуудаг хүн зоной тоо угаа ехээр олошоо. Иимэһээ 1954 оной ноябрь һарада райсоведэй гүйсэдком худалдаа наймаанай газарнуудые үргэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, 1955 оной январь хүрэтэр Аршан посёлок болон Забольничная үйлсэ мэтын заха зайдуу газарнуудта эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха гурбан магазин шэнээр баряха гэжэ ПВЗ-гэй ОРС-ые уялгалһан байгаа. Гүйсэдком энээн тушаа гаргаһан шиидхэбэри гаргаад лэ тэзаарлаагүй. Һүүлээрнь гүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһагые даагша нүхэр Хромых түрүүтэй, сагүргэлжын комисси, мүн депутадууд болон советскэ эдэбхитэд эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ, ОРС-ын хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байна. Тиин дээрэ дурсагдаһан магазинууд саг соогоо баригдажа, хүн зоной эрилтэ гүйсэд хангагдаа һэн.

Соведэйнгээ, мүн партийна, советскэ дээдын органуудай гаргаһан тоггоол шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлгые хинан шалгаха хэрэгтэ Соведэй саг үргэлжын комиссинууд түйлай ехэ үүргэтэй. Арадай гэгээрэлэй комиссиие абаад үзэе. Депутат Византийская гэгшэ хэдэн жэл удаа тус комиссиин түрүүлэгшээр һунгагдана. Һунгагшадай иимэ ехэ этигэл найдабариие дүүрэнээр харюулха гэжэ комиссиин бүхы гэшүүд оролдодог, өөһэдынгөө харюусалгые мэдэдэг юм. Нүхэр Византийская өөрөө олон жэлэй туршада багшалһан, советскэ хүдэлмэриин дүй дүршэл ехэтэй болоһон хүн туладаа комиссиингаа хүдэлмэриие шадамараар эмхидхэдэг, гүйсэдкомдо, арадай гэгээрэлэй таһагта туһалдаг байна.

Шэнээр һунгалтаһаа хойшо тус комисси районойнгоо хэдэн һургуулинуудые шалгажа, тэндэ һуралсалхүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар туһаламжа үзүүлээ. Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин байдал тухай районно Соведэй гаргаһан шиидхэбэриин али зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһые тус комисси шалгажа үзөөд, 23-дахи ба 68-дахи һургуулинуудай директорнуудэй тоосоое райгүйсэдкомой заседани дээрэ дуулахаар бэлэдхэһэн байна.

Эхэ эсэгэгүй үхибүүдые хүмүүжүүлгэ һайжаруулха, тэдэнэрые һургаха талаар энэ комисси райсоведэй гүйсэдкомдо ехээр туһалдаг. Комиссиин гэшүүд-депутадуудһаа гадна, энэ хүдэлмэридэ хэдэн олон багшанар, советскэ эдэбхитэд хабаадалсадаг. Тиимэһээ тус комисси хүсэ нүлөө ехэтэй юм.

Тоггоол шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлгые эмхидхэлгэ ба шалгалгада мүн бюджетнэ болон коммунальна ажахын комиссинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ажахын ба культурна байгуулалтын асуудалаар районно Соведэй гаргаһан шиидхэбэринүүдые түргэнөөр бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэдэг байна.

Соведэй шиидхэбэринүүдэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай ажахын организацинууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоое гүйсэдкомой заседани дээрэ шагнаха гээшэ баһал ехэ туһатай юм. 1953 ондо ба 1954 оной түрүүшын хахад соо манай район хара болон үнгэтэ металлнуудай хаядаһа суглуулжа, промышленностьда тушааха түсэбөө хододол дүүргэдэггүй байгаа. Тиихэдэнь шэнэ тоггоол гаргахын оронд предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосооое гүйсэдкомой заседани дээрэ хэдэн удаа шагнаһан, шанга эрилтэ хэһэн байнабди. Тэрэнэй һүүлээр энэ хүдэлмэри эрид һайжаржа, түмэрэй хаядаһа суглуулжа тушааха түсэбөө район ходо үлүүлэн дүүргэжэ, олохон предприяти болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд шагнал абадаг болоо.

Тоггоол заабаринуудай гүйсэдхэлгые дээрэһээ, гүйсэдхэхэ органуудай зүгһөө шалгахаһаа гадна, тэрэнние арад ниитын зүгһөө шалгаха ябадалда шухала анхарал табидаг байнабди. Нютагай Соведэй депутадуудай һунгагшадайнгаа үмэнэ тоосодог тоосолго гээшэ энэ хэрэгтэ түйлай ехэ удхашанартай. Январь, февраль һаранууд соо 40 гаран суглаан боложо, районно болон городской Соведүүдэй депутадууд һунгагшадайнгаа үмэнэ тоосоһон юм. Энэ тоосоото суглаанууд дээрэ һунгагшад районой советскэ болон ажахын эмхи зургаануудай, мүн депутадуудай хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые элирүүлжэ, ажахын болон культурна байгуулалтын хэрэгые саашадань һайжаруулха талаар 300 гаран дурадхал оруулһан байгаа. Һүүлээрнь һунгагшадай эдэ захяа дурадхалнуудые манай гүйсэдком бүрин согсолжо, тэдэнние бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулганнуудые хараалһан, эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байна.

Тиихэдэ ажалшадай гомдол ба мэдүүлгэнүүдые саг соонь хаража үзэхэ, хүн зоной эрилтэнүүдые гүйсэдөөр хангаха ябадалда гүйсэдком анхаралаа ехээр табижа, али болохо хэмжээнүүдые абадаг. Энэ хадаа Соведэй хүдэлмэриие һайжаруулха, ажалшан ниитэтэй Соведэй холбоо барисаае улам батадхаха байна.

Гүйсэдхэлгые хинан шалгаха хүдэлмэреэ зарим тэды һайжаруулһанай ашаар районно Соведэй гүйсэдком элдэб бэшэг саарһа, тоггоол шиидхэбэринүүдые урдынхидаа ороходоо һураггүй багаар бэшэдэг болоо. Тингэбэшье энэ хүдэлмэридэмнай дутагдалнууд үшөөл олон. Зарим саг үргэлжын комиссинууд партийна болон советскэ дээдэ органуудай тоггоол заабаринуудай гүйсэдхэлгые хинан шалгаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаггүй, энэ асуудалаар ажалшадай дунда эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри һулаар ябуулдаг байна.

Парти, правительстваар табигдаһан шухала зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула советскэ органуудай, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин арга методуудые саашань һайжаруулха зэргэтэйбди.

И. Пацов, Улан-Удэ городой Железнодорожно райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Сомсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр болон секретарьнуудай семинар болобо

Ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын аймагай сельскэ ба поселково Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр болон секретарьнуудай хоёр үдэрэй семинар һаяхан боложо үнгэрбэ. Тус семинарта хабаадагшад советскэ байгуулалтын асуудалнуудаар теоретическэ темээр лекци ба элидхэлнүүдые шагнаба.

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Баирбиликтуев, КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Тихоненко, аймагай прокурор нүхэр Бадиев болон бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд семинар дээрэ лекци, элидхэлнүүдые уншаһан байна.

Һүүлээрнь семинарта хабаадагшад өөһэдынгөө ажалай дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө. Соведэй хүдэлмэриие түсэблэлгын дүй дүршэл тухай Жаргалантын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Аюшеев хөөрэбэ. Загастайн сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Туганов хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын арга метод тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ.

Галуута-Нуурай поселково Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Варибрус ажалшадай дунда үнгэргэгдэдэг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие хайшан гэжэ хүтэлбэрилдэг тухайгаа хөөрэһэн байна. Г. Данзанов,

КУКУРУЗА ТАРИЛГЫЕ ХАА ХААНАГҮЙ ҮРГЭНӨӨР ЯБУУЛХА

Үдынхид нобшорно

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Аймагай зарим колхозууд эртын тарилга дүүргээд, майн 13-да кукуруза тарижа захалаа. Хориин МТС-эй харьяата «Красный партизан» колхоздо хүдэлмэрилдэг Серебрюховэй тракторна бригада түрүүшын 10-аад гектар таряад байна. Мүн «Улаан Одон», Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд кукурузын тарилгые майн 14-дэ эхилээ. Энэ МТС-эй харьяата колхозууд агротехническэ болзор соо тарилгаяа хэжэ шадаха байна.

Гэхэ зуура, Үдын МТС кукурузын тарилгые захалаадүй байна. Юуб гэхэдэ, тэндэхи колхозууд тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие—наг шэбхэ тараалга, уһалалга гэхэ мэтые яһала һайнаар эмхидхэһэншье һаа МТС-тэ найдажа, гараар кукуруза тариха хэрэгсэлнүүдые бэлэдхээдүй байшоо. Тээд Үдын МТС (директорынь Далбаев, главна инженерынь Убеев) кукуруза тариха тусхай ганса сеялкэтэй аад, эртын тарилгын дүүрэһэн хойно юрын сеялкэнүүдые кукуруза тарихаар гааруулха гэжэ байнхай. Газарай хүрьһэнэй һайса дулаасахалаар кукуруза тариха гэхэдэнь эртын тарилгын дүүрэтэр юрын сеялкэнууд сүлөөгүй байхань. Ингэжэ эртын тарилгын дүүрэһэнэй һүүлдэ тарянай сеялкэнүүдтэ хэрэгсэлнүүдые тодхоһоор байтар үшөө хэдэн наратай үдэрнүүд үнгэрхэнь гээшэб?

Үдын МТС кукуруза квадратно-гнездовой аргаар гараар тариха 30 хэһэг зэмсэгүүдые бэлэдхэхэ ёһотой аад, оройдоол 12-ынь хээд байна. Эдэ хэрэгсэлнүүдэй минил хоёрыень Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хэрэглэхэеэ абаашаа. Энэ хүдэлмэриие эмхидхэгшэ М. Машанов кукуруза тариха зэмсэгүүдые өөрөөшье мэдэнэгүй. Тус МТС-эй главна инженер нүхэр Убеевһээ кукуруза гараар тариха зэмсэгүүдые мүнөө хабар хэдые колхозуудта үгэхэбта гэжэ асуухада, «хэдыешье үгэжэ шадахабди» гэжэ һанаа амарханаар харюусажа һуудаг. Мүн МТС-эй мэргэжэлтэд 1100 гектар талмайда кукуруза тариха байһанаа мэдэжэ байжа, тэрэнээ хэды шэнээн саг соо дүүргэхэеэ мүнөө болотор түсэблөөдүй.

Хүршэ байһан Хориин МТС кукуруза тарижа захалаа, харин Үдын МТС-эйхид тарилга хэзээ эхилхэеэ мэдэнэгүй.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

Бэлэдхэл муутай МТС

ТОРИ. (Телефоноор абтаба). Һаяын үдэрнүүдтэ эндэ дулааржа, кукуруза тариха саг болоо. Гэбэшье, аймагай олонхи колхозууд кукурузын тарилгада эртэ хабарһаа хойшо бэлэдхээгүй дээрэһээ тарилгаяа мүнөө болотор эхилнэгүй. Илангаяа Ториин МТС бэлэдхэлэй хүдэлмэриие муугаар эмхидхээ, тарянай 12 сеялкэ тарилгада тааруулха ёһотой аад, оройдоол хоёрынь бэлэдхээд байба. Мүн кукуруза гараар тариха 50 зэмсэгүүдые бэлэдхэхын оронда арай гэжэ 12-ынь бүтээгээ. Гадна, тарилгын талмай дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд бүришье хэгдэнэгүй. Хэтэрхэдээ, кукуруза тарихаар шэлэгдэһэн участогуудтаа ондоо культурануудые тариха ушарнууд хаа хаанагүй үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Ториин МТС-эй харьяата Маленковой нэрэмжэтэ колхоз кукуруза ургуулха 20 гектар талмайдаа ороһото эртын культура тарижархёо.

«Улаан Тори», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта кукуруза ургуулха звенонууд эмхидхэгдээгүй. Тиимэһээ тэдэ колхозууд кукурузын тарилгада бүришье муугаар бэлэдхээ.

Ториин МТС (директорынь И. Д. Краснов, главна агрономынь Н. Г. Жарников) харьяата колхозуудтаа 1200 гектарта кукуруза тариха ёһотой. Тээд кукуруза тарилгада хабаадаха колхозшигууд, механизаторнууд тарилгын техникэтэй, мүн агротехникэтэй хүсэд танилсуулагдаагүй.

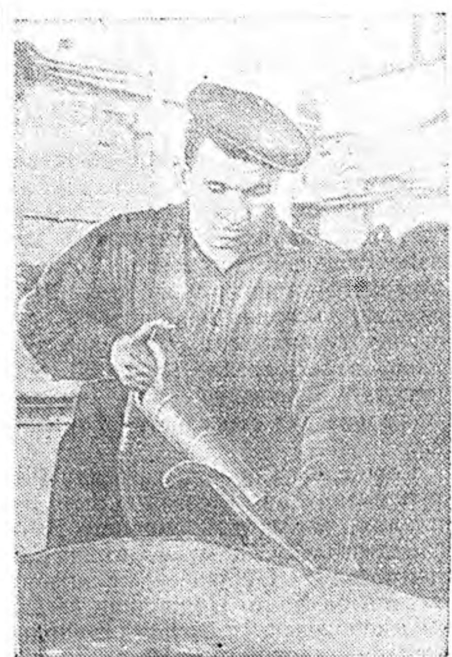
Тиин Ториин МТС-эй дирекци партиин ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ, кукурузын үндэр баян ургаса хуряаха хэрэгтэ хүсэд анхарал хандуулнагүй.

Н. Цыбенов.

Республикын МТС-үүдтэ кукуруза тарилгын ябаса тухай 1955 оной майн 15-най мэдээн

МТС-үүд	Кукуруза тарилга (гектараар)	МТС-үүд	Кукуруза тарилга (гектараар)
Бага-Куналейн	221	Сүхын	40
Бичурын	213	Хонхолойн	33
Иволгын	143	Хамнигадайн	26
Кяхтын	140	Хэжэнгын	21
Погранична	113	Курбын	19
Суулгын	94	Окино-Ключевскойн	16
Ново-Брянскэ	92	Закаменай	15
Сэлэнгын	91	Итанцын	11
Үшөөтэйн	85	Цагаан-Усанай	8
Кыренэй	56	Тарбагатайн	6
Саянтын	50	Жиримскэ	4
Гашейн	50		
Чесанын	45		

Бусад МТС-үүдһээ мэдээн ороодүй.

Котельнэ цехын (ПВЗ) нүхэр Шрайтелиин хүтэлбэрилдэг залуушуулай бригада бусад бригадануудай дунда эгээн эрхим гэжэ тоологдоно. Бригадын гэшүүн Владимир Паниханов халаанайнгаа даалгабариие 140—150 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Паниханов ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

Хүдөө нютагуудые радиотой болгохо

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство оронoo гүйсэд радиофикацилха, илангаяа хүдөө нютагуудые радиотой болгохо хэрэгтэ тусгаар анхарал табина, энэ хэрэгтэ жэл бүри ехэ мүнгэ зөөри һомолно. Манай республика дотор 1950 ондо 350 һуурин газар радиотой байгаа һаа, мүнөө 500 һуурин газар радиотой болгогдонхой. Тиихэдэ радиоприёмнигуудтай хүнүүд нилээд олошороо. Хэрбээ 1950 ондо тэдэнэй тоо 1718 байгаа һаа, мүнөө 11 мянга шахуу болоо. 1950 ондо радиогой линиин утань 2600 километр байһанаа, мүнөө 3700 километр болоо.

Энэ жэлдэ нэгэ шэнэ радиоузел баригдаһан, гурбан радиоузел һэльбэн заһабарилагдаһан байна. Радиодамжуулгын шанарые бүри һайжаруулхын тула 11 колхозой радиоузелнууд болюулагдажа, оронгонь шэнэ радиолини баригдаа. Олон колхозуудай радиоузел хэлхээ-холбооной Управлениин хүсэ ехэтэй радиоузелнуудтай холбогдоһон байна.

Колхозой правлени болон партийна организациин зүгһөө колхозшигуудай культурна ажаһуудалда ехэ анхарал табидаг газарта радиоузел һайнаар, таһалгаряагүйгөөр хүдэлнэ. Жэшээтэ һайнаар хүдэлдэг радиоузелнуудай тоодо Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ, Түнхэнэй аймагай Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ, Иволгын аймагай «Коммунизм» болон бусад колхозуудай радиоузелнууд оролсоно.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон колхозшигууд болон механизаторнууд хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Тэдэнэрэй культурна эрилтэнүүд гүйсэд хангагдаха ёһотой. Тон түрүүндэ айл бүхэнние радиотой болгохо шухала.

Б. Самбуев, БМАССР-эй радиотрансляционно сетиин дирекциин ахалагша инструктор.

Колхозой культурна барилга

Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо нилээд ехэ культурна барилга хэгдэжэ байна. Жэшээнь, тус колхозой правлени, партийна организаци ажахынгаа байдалтай тааралдуулан колхозойнгоо центрые Залаа нютагһаа Зургаан Дэбэ гэжэ нютагта асараа. Богонихон болзор соо ехэ хэмжээнэй барилга хэгдэбэ. Тэрэнэй тоодо 10 таһалгатай правлениин шэнэ байшан, 450 хүнэй һууритай хоёр дабхар клуб, гостиница болон бусад оролсоно. Шэнэ клуб соонь библиотекэ, уншалтын зал, киногой будка гэхэ мэтэ бии юм. Тэрэшэлэн колхоздо шэнэ радиоузел баригдаа. Майн 1-нэй һайндэрһөө хойшо шэнэ центрын 70 гаран айлда радио дуугаржа эхилээ.

Колхозойхид центрээ нүүлгэхэдээ долоон жэлэй һургуули, интернат болон багшанарай гэрнүүдые мүн лэ нүүлгэлсээ. Һуралсалай шэнэ жэлһээ үхибүүд һургуулиингаа шэнэ байшан соо һуралсажа эхилхэ юм. Мүнөө колхозшигуудай 50 гаран үхибүүд интернадта байгаад һуралсана. Тэдэнэр хэрэгтэй юумэерээ гүйсэд хангагдаанхай. Багшанар шэнэ гэрнүүдтэ түбхинэжэ ороо.

Ноёхоной долоон жэлэй һургуулиин һурагшад болон багшанар колхозой таряанажалай бригадынхидай туһаламжатайгаар апрелиин 20-һоо 28 хүрэтэр 500 метр утатай стадион барижа дүүргээд, модонуудые һуулгаха 450 нүхэ малтаба.

П. Халтанов.

Малай ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхэбди

Прибайкальска аймагай Итанцын МТС-эй харьяата колхозууд малаажалай ашаг шэмые 1956 ондо хоёр-гурба дахин ехээр абахын түлөө тэмсэжэ байна

Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй тоггоолой эрилтэнүүдые бэелүүлэн, Прибайкальска аймагай колхозууд малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ байна. Эдэ колхозууд ажахыгаа шэнэ гурбан жэлээр түсэблэхэ зуураа, малажалай гол продуктнуудые—һү, мяха, нооһо 1956 ондо хоёр дахин ехээр абадаг болохоор хараалаа. Тиихэдээ 1960 оной эсэс хүрэтэр үнеэдэй тооe хоёр дахин олон болгохо, эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ һү 5 дахин ехээр абадаг болохо гү, али үнеэн бүриһөө 2200 литр һү һааха гэһэн зорилго урдаа табяад, эндэхи колхозшигууд шэнэ зоригтойгоор ажаллажа байна.

Манай МТС-эй харьяата колхозууд партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй һүүлээр малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа эхилһэн юм. Энээнэй урдахи жэлдэ үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхозууд үнеэн бүриһөө 854 литр һаа һаһан гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 41,3 центнер һү һааһан байна.

Аймаг хадаа мяха болон һүнэй шэтэ ехэтэй город шадарай районуудай тоодо ороно. Колхозуудай бүхы үхэрэй гурбанай нэгэ хуби һайжаруулагдаһан симментальска үүлтэрэй юм. Бэшэниинь нютагай үүлтэрэй, эдэ үүлтэрэй малтай байһан зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон һаалишад үнеэдһээ 800—900 литрһээ дээшэ һүн һаагдажа шадагдахагүй гэжэ ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр хэлэдэг байһан юм.

Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һаалга эмхидхэһэн энэ жэлэй хүдэлмэриин дүй дүршэл хадаа байгша ондо аймаг доторoo бүхы дээрээ үнеэн бүриһөө һү һаалгые нёдондоноойхиһоо 400—460 литрээр ехэ болгожо шадаха аргатай байһыемнай гэршэлнэ. Энэ хадаа хүдөө ажахын 1954—1955 онуудай түрүүшын хахад жэлэй дүн дээрэһээ эли тодоор харагдана.

Аймагай колхозуудай мал бүдүүн тэжээлээр 70 процент, шэмэтэ тэжээлээр 48 процент хангагдаһан, малай байранууд ехэнхидээ хуушан түхэлэй байһан байгаа. Гэбэшье, үбэлэй үедэ үнеэдые олоорнь зүбөөр эдеэлүүлэн һаалга эмхидхэһэн, фермэ дээрэхи хүдэлмэриин эмхидхэл һайжаруулһан, тэндэ хүдэлмэрилхэ хүнүүдые шэлэн табиһан байгаабди. Энэ талаар Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Тарасов, «Путь к коммунизму» колхозой зоотехник Брянский гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилһэн, дүршэл шадабари олоһон нүхэд болоно. Тэдэнэр хүдэлмэреэ уридшалан түсэблэдэг, кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь колхозуудта туһалдаг байна. Тиихэ зуураа, фермэ дээрэхи хүдэлмэриин гуримые, малай тэжээлэй хэр зүбөөр бэлдэгдэһэниие, үнеэ һаалгые, мал эдеэлүүлгые наринаар хаража байдаг юм.

Һаалишадай олон үнеэдые даадаг байһыень 10—14 үнеэн болотор үсөөдхэжэ, халаанай һаалишадые табиһан байна. Тэрэнь үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха, үдэртөө гурба дахин һааха арга олгоһон байгаа. Үбэлжэлгын түрүүшын үдэрһөө бүхы үнеэд уянда байжа эдеэлүүлэгдэдэг болоо һэн. Тэрэ хадаа үнеэдые амидын шэгнүүрэй, һү үгэлгынь болон бусад илгаагайнь талаар ами аминдань эдеэлүүлхэ арга олгоно. Фермэнүүдтэ хүдэлмэриин үдэрэй гурим наринаар сахигдана.

Малда үгтэхэ тэжээл эдеэлүүлэгдэхынгээ урда тээ һайса бэлдэгдэнэ. Солоомо хэршэгдэжэ, дэбтээгдэнэ. Концентрированнэ тэжээл жэжэ болгогдон зөөлэрүүлэгдэжэ, малда үгтэнэ. Декабрь һараһаа малдаа силос эдюулжэ эхилһэн байгаабди. Үнеэн бүхэндэ 18 центнер хүртэхэ хэмжээтэй силос даргагдаһан байгаа. Энэ хадаа силосэй багаар даргагдаһаниие харуулна.

Үнеэдые бүлеэн уһаар үдэртөө хоёр дахин уһалхада һайн. Бүлеэн уһаар уһалалгые «Путь к коммунизму» колхозой зоотехник нүхэр Брянский эхилһэн байна. Тиихэдэ эдеэлүүлэгдэдэг нормыень үнеэдтэ үгөөд, уһалаад байхадань, 15 хоног соо бүхы үнеэдэй һү үгэлгэ нилээд ехэ болоһон байха юм. Энэ арга аймагай бүхы колхозуудта хэрэглэгдэнэ.

Гараһан тугалнууд бултадаа шахуу эхэһээ һалгаагдажа түлжүүлэгдэнэ. Түрүүлэн Хрущевой, Сталинай нэрэмжэтэ болон «Заветы Ильича» колхозууд бүхы тугалнуудаа түлигдэдэггүй байрада түлжүүлдэг болоһон байна. Энэ арга аймагай бусад колхозуудта нэбтэрүүлэгдэнхэй. Тиигэжэ тугалнууд һайнаар түлжүүлэгдэнэ. Тэдэнэй амидынь шэгнүүр ехээр нэмэнэ.

Үнеэдэй тугаллаһанай һүүлээр нормын ёһоор, һайнаар эдеэлүүлдэгбди. 10—15 хоногой туршада үнеэдые үдэртөө 4—5 дахин һаагаад, удаань гурба дахин һаадаг болонобди. Һаамхай үнеэдэй рациондо 5 килограмм үбһэн, хэршэгдэн дэбтээгдэһэн 4 килограмм солоомо, 12 килограмм шэмэтэ тэжээл гэхэ гү, али 8 килограмм силос, 4 килограмм турнепс, 200—250 грамм концентрат оруулагдана. Үнеэдтэ гараһан һүнэйнь зэргээр тэжээл эдюулэгдэнэ. Һүнэй тоо бүридхэл үнеэн бүхэндэ ами аминдань хэгдэдэг байна.

Аймаг дотор һаалишадай хоорондо социалистическэ мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнхэй. Энэ мүрысөөндэ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Анна Алемасова, «Заветы Ильича» колхозой һаалишан Темникова гэгшэд түрүү һуури эзэлнэ. Эдэнэр үнгэрһэн 7 һара соо үнеэн бүриһөө 886—807 литр һү һаагаа. Мүрысөөндэ 50 гаран һаалишад хабаадана. Тэдэнэр барандаа үнеэн бүриһөө 500 литрһээ дээшэ һү һаагаад байна. Дээрэхи хугасаа соо үнеэн бүриһөө 700 литр һү һааһан «Заветы Ильича» колхоз республикын колхозуудай мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Аймагай бүхы колхозууд һү һаалгаар республика дотороо түрүү зэргэдэ ябана. 1954—1955 онуудай ажахын жэлэй үнгэрһэн 7 һара соо Прибайкальска аймагай колхозууд үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 550 литр һү һаагаа гэхэ гү, али гансахан апрель һара соо 131 литр һү һааһан байна.

Аймаг дотор колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, фермэнүүдые даагшанарай, таряанажалай бригадануудай бригадирнуудай саг үргэлжын семинар эмхидхэгдэнхэй. Тэрэшэлэн Хрущевой, Маленковой нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» колхозуудта семинарнууд үнгэргэгдөө.

Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һаалга эмхидхэхэдэ үнеэдэй һү үгэлгэнь хоёр дахинһаа үлүүгээр ехэ болгогдоһон байна. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой «Красуля» гэжэ үнеэнһээ түрүүшээр 3—4 литр һү гарадаг байһан аад, мүнөө 13 литр хүрэтэр һү гарадаг болоо. «Заветы Ильича» колхозой һаалишан Темниковагай даадаг үнеэд туд бүридөө 10—15 литр хүрэтэр һү үгэдэг болонхой.

Аймагай колхозууд энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1360 литр һү һааха юм. Тиихэдэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз 1500, «Заветы Ильича» колхоз 1700 литр һү үнеэн бүриһөө һаахаар хараална.

Мүнөө колхозуудай малшад, зооветеринарна мэргэжэлтэд малай үбэлжэлгые һайнаар түгэсхэжэ, малые лагерьна харууһалгада оруулхын түлөө али болохо хэмжээ абана. Тиихэ зуураа, ногоон конвейер тариха түсэб хараална, тэндэ хүдэлмэрилхэ хүнүүдые шэлэн олоно.

Энэ жэлдэ колхоз бүхэндэ 2—3 һүрэг малые байрада байлгажа, ногоон конвейер хэрэглэн харууһалха зорилго табигданхай. Олонхи һаалишад 1955 ондо үнеэн бүриһөө 2 мянга хүрэтэр литр һү һааха уялга абаһан байна. Ажахын жэлэй үнгэрһэн 7 һара соо һаалишадай үнеэн бүриһөө һааһан һүн нёдондоной энэ үеынхиһөө 216 литрээр ехэ болоһон байха юм. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлэй апрель һарада үнеэн бүриһөө 76 литр һү һааһан байгаа һаа, энэ жэлэй апрель һарада 131 литр һүн һаагдаа.

Зунай үедэ үнеэдтэ эдюулхэ нэмэлтэ ногоон тэжээлтэй болохо зорилгоор энэ жэлдэ 120 га кукуруза горохтойгоор, 90 гектар овёс горохтойгоор холижо, 25 гектар корнеплод майн 25-һаа июниин 25 хүрэтэр таригдаха юм.

Малай һубайралга усадхагдаха байна. Тиихэдэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз үнеэдэй һубайралгые сүм болюулаа.

Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй түүхэтэ тоггоолоор зоригжоһон Прибайкальска аймагай колхозшигууд һү һаалга болон малажалай бусад ашаг шэмэ абалга ойрын 2—3 жэл соо 2—3 дахин ехэдхэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байна.

З. РУДАКОВА, Итанцын МТС-эй главна зоотехник.

Бэеэ даанхай демократическа Австриие һэргээхэ тухай гүрэнэй договор Венэдэ баталагдаба

ВЕНА, майн 15. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Австриие бэеэ даанхай, демократическа гүрэн болгон һэргээхэ ябадал хараалан Австритай хэгдэһэн гүрэнэй договорто Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин, Франциин ба Австриин түлөөлэгшэд мүнөөдэр дундаевропейскэ сагаар 11 час 30 минутада Бельведер гэжэ ордоной мраморна зал соо гар табиһан байна.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай зүгһөө гадаадын хэрэгүүдэй министр В. М. Молотов ба СССР-һээ Австрида байдаг посол И. И. Ильичев; Великобританиин ба Хойто Ирландиин нэгэдэмэл королевствын зүгһөө гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Макмиллан ба Англиһаа Австрида байдаг посол Д. Уолингер; Америкын Холбоото Штадуудай зүгһөө гүрэнэй секретарь Д. Даллес ба США-һаа Австрида байдаг посол Л. Томпсон; Французска Республикын зүгһөө гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Пинэ ба Франциин хэрэгүүдээр Австрида байдаг этигэмжэтэ Р. Лалуэтт; Австрийска Республикын зүгһөө гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Фигль договорто гар табяа.

Австритай баталагдаха гүрэнэй договор хаража үзэхын ба тэрээндэ гар табихын тулада зарлагдаһан зүблөөндэ хабаадаһан дүрбэн гүрэнэй ба Австриин делегацинуудай бүхы гэшүүд договорто гар табилгын үедэ байлсаа.

Тэрэшэлэн австрийска республикын канцлер Ю. Рааб, австрийска правительствын бусад гэшүүд договорто гар табилтын болоходо мүн лэ байлсаа.

Договорто гар табиһанай һүүлээр СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр В. М. Молотов үгэ хэлээ.

Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Макмиллан, США-гэй гүрэнэй секретарь Д. Даллес, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Пинэ, Австриин гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Фигль тобшо үгэнүүдые мүн лэ хэлэһэн байна.

Гар табилгын ёһололой дүүрэһэнэй һүүлээр В. М. Молотов, Г. Макмиллан, Д. Даллес, А. Пинэ, Австриин канцлер Ю. Рааб, вице-канцлер А. Шерф, Австриин гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Фигль гэгшэд Бельведер ордоной балкон дээрэһээ ордоной парк соо ба тэрэ шадарай үйлсэнүүдтэ сутлараһан Венын хүн зониие амаршалһан байна.

Договор баталһан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй ордоной балкон дээрэ гарахадань австрийска столицын хэдэн олон мянган граждaнинууд нэрьемэ овацяар ба амаршалгын үгэнүүдээр угтаһан байна.

СССР-эй, США-гэй, Англиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзалга Венэдэ болобо

ВЕНА, майн 15. (ТАСС). СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр В. М. Молотов, США-гэй гүрэнэй секретарь Д. Даллес, Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Макмиллан, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Пинэ гэгшэд майн 14-нэй үдэшэ Венэдэ уулзаа. Тэрэнэйнгээ һүүлээр доро дурсагдаһан коммюнике толилхо гэжэ министрнүүд шиидхэһэн байна:

СССР-эй, США-гэй, Англиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд хэлсээ хэхэ үедөө СССР-эй, США-гэй, Англиин ба Франциин правительствонуудые толгойлогшонорой зүблөөнэй зорилгонууд ба яажа үнгэргэгдэхэ арганууд тухай асуудалаар юрэнхы дээрээ үгэеэ ойлголсоо. Энэ асуудалые тодорхойгоор хаража үзэлгэ үшөө үргэлжэлүүлэгдэһээр.

СССР-эй ба Югославиин түлөөлэгшэдэй уулзалгын болохоёо байһан тухай югославска хэблэл иигэжэ бэшэнэ

БЕЛГРАД, майн 14. (ТАСС). СССР-эй ба Югославиин эгээн дээдэ тушаалтай түлөөлэгшэдэй 1955 оной майн эсэстэ Белградта уулзахаяа байһан тухай мэдээсэлые «Борба» газетэ түрүү бэшэгэйнгээ орондо толилоо.

«Югославиин ба Советскэ Союзай правительствонуудай эгээн дээдэ тушаалтай түлөөлэгшэдэй уулзалга майн эсэстэ Белградта болохонь. Энэ хадаа уласхоорондын горьтойхон событи болохо байна. Энэ событи хадаа мүнөө үедэ уласхоорондын байдалай һайнаар хүгжэжэ байһанай үрэ дүн болоно. Уласхоорондын түгшүүрилые саашадань һуларуулхада, тэгшэ эрхэдэ үндэһэлэн гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёһоной харилсан ажаллалга хүгжөөлгэдэ энэ уулзалгын туһалха байһаниинь сохомтой.

Белградска уулзалга хадаа уласхоорондын асуудалнууд тухай һанамжануудаа мэдэлсэхэ, СССР-эй ба Югославиин хоорондохи гуримшуулагдаагүй асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжо олгохо байна. Тиимэһээ, энэ хадаа югославско-советскэ харилсаануудые саашадань һайжаруулха, мүн дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые улам һуларуулха ябадалда туһалха байна» гэжэ «Борба» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй ба Югославиин правительствонуудай түлөөлэгшэдэй уулзалгын болохоёо байһан тухай «Политика» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ:

«Советскэ Союзай ба Югославиин хоорондохи харилсаануудые һайжаруулга правительственна делегацинуудай уулзалга үнгэргэхэ тухай шиидхэбэриин абтаһанһаа хойшо бүри урагшатай болохо байна. Эгээн дээдэ тушаалтай түлөөлэгшэдэй хоорондо болохоёо байһан хэлсээнүүд хадаа манай оронуудай хоорондо хани ёһоной һайн харилсаануудые хүгжөөхэ замда һаад хэжэ байһан арсалдаата асуудалнуудые хүсэдөөр шиидхэхые хоёр ороной хүсэжэ байһаниие гэршэлнэ.

Майда Белградта болохоёо байһан уулзалга хадаа Советскэ Союзай ба Югославиин удаан саг соо бэе бэедээ этигэлсэн ажаллаха ябадалда туһалха бэзэ гэжэ бидэнэр найданабди».

В. М. Молотовой Венэдэ ошоод байлга

ВЕНА, майн 16. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Австридахи Советскэ нефтяной управлениин нефтеолзоборилгонуудта ба Венэдэхи «Сименс-Щуккерт—2» гэжэ заводто СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр В. М. Молотов ба тэрээнтэй ябалсаһан хүнүүд мүнөөдэр ошоһон байна. Энэ заводто В. М. Молотов хүдэлмэришэд ба албахаагшадтай хөөрэлдэһэн, тэдэнэй үмэнэ тобшо үгэ хэлэһэн байна.

Веные сүлөөлхын түлөө болоһон байлдаануудай үедэ наһа бараһан советскэ сэрэгшэдтэ Сталинай нэрэмжэтэ талмай дээрэ бодхоогдоһон памятнигай дэргэдэ В. М. Молотов венок табяа.

Үдэшэнь австрийска республикын гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр Л. Фигль гэгшын уряалаар венскэ оперно театрта орожо, зүжэг наада хараһан байна.

Варшавска зүблөөнэй дүнгүүд тухай хариин оронуудай хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ХИТАД

ПЕКИН, майн 16. (ТАСС). Варшавска зүблөөнэй түгэсхэлэй коммюнике, тэрэшэлэн Варшавада олон зоной хабаадалгатайгаар болоһон митинг тухай мэдээсэлые центральна газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта мүнөөдэр толилоо.

Эб найрамдалые бэхижүүлхын ба уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ Варшавска зүблөөн ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ «Гуанминжибао» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын латерь мүнөө түгэлдэр хүсэн болоод байна. Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай нэгэдэмэл хүсэнүүд дайнай хүсэнүүдтэ ороходоо хэдэн оло дахин булюу ехэ болонхой. Тиимэһээ, империалистнууд дэлхэйн шэнэ дай һүжэрөөгөөд байгаа гээшэ һаа, тон ехээр диилдэхэ байна гэжэ газетэ саашань бэшэнэ.

Хитад арад хадаа Варшавска зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые хүсэдөөр һайшаана. Мүн Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хангаха зорилгоор Европейскэ эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй гаргажа байһан хүсэлэл оролдолгые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ байна гэжэ «Гуанминжибао» газетэ бэшэнэ.

ПОЛЬША

ВАРШАВА, майн 16. (ТАСС). Европодо эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые хангаха талаар европейскэ гүрэнүүдэй Варшавска зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые арадай-демократическа Польшын олониитэ ехээр һайшаана.

1955 оной майн 14-нэй үдэр дэлхэйн түүхэдэ орохо байна гэжэ «Хүсэн, хани барисаан, эб найрамдал» гэһэн түрүү бэшэг соогоо «Трибуна Люду» газетэ онсо тэмдэглэнэ. Европейскэ найман гүрэнэй, тэрэ тоодо Советскэ Союзай премьернүүд хадаа хани барисаха, суг ажаллаха ба харилсан туһалалсаха тухай Договорто мүнөөдэр гар табиба.

Азиин агууехэ гүрэн — Хитадай Арадай Республика — Варшавска зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые дэмжэдэг байһаниинь ехэ удхашанартай гэжэ газетэ заана. Зүблөөн дээрэ ажаглагшаар байһан Хитадай түлөөлэгшэ Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшо ба Оборонын министр Пын Дэ-хуай энээн тухай баталан хэлээ.

Эб найрамдалай латериин гүрэнүүд хэн нэгэндэ заналта хэхэ хүсэлгүй юм. Тэрэнэй тулада Варшавска зүблөөн хэгдээ бэшэ. Баруун Германиие дахяад зэбсэглэхэ аюулай тохёолдоһон дээрэһээ эдэ гүрэнүүд Варшавска договор баталха баатай болоо. Гэбэшье, социальна системынгээ ондо ондоо байгаашье һаань, Европейскэ бүхы гүрэнүүдэй хабаадалгатайгаар Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэ байгуулхые бидэнэр эрмэлзэхэ байнабди.

АЛБАНИ

ТИРАНА, майн 16. (ТАСС). Европодо эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые хангаха талаар европейскэ гүрэнүүдэй Варшавска зүблөөндэ хабаадагшадай хоорондо баталагдаһан хани барисаха, суг ажаллаха ба харилсан туһалалсаха тухай договорые албанска арад утаа ехэ ханамжатайгаар угтаа. Договор баталагдаһантай дашарамдуулагдан республикын олон городуудта ажалшадай митингнүүд болоо.

СССР-эй ба США-гэй шатаршадай уулзалга болохонь

Советскэ Союзай ба США-гэй шатаршадай командануудай уулзалга үнгэрэгшэ жэлдэ Нью-Йоркдо болоһониинь мэдээжэ байна. Мүрысөөнэй дүүрэхэдэ советскэ шатаршад хадаа Нью-Йоркдо болоһон матч шэнгеэр командануудай хоорондо нүхэрэй ёһоной матч үнгэртэхын тулада 1955 ондо Москвада ерэхыень США-гэй шатаршадай командые уриһан байгаа.

СССР-эй шатарай секци ба США-гэй шатарай федераци Москвада матч үнгэргэхэ болзорые мүнөө хэлсэжэ тогтоогоо.

СССР-эй ба США-гэй шатаршадай матч июниин 29-һөө июлиин 8 хүрэтэр үнгэргэгдэхэ болобо. Команда бүриин составта найма—найман хүн, хоёр—хоёр запасна наадагшад орохо байна. Мүрысөөн хадаа дүрбэн турһаа бүридэхэ юм. Хабаадагша бүхэн тус бүридөө дүрбэн парти наадаха байна. Хамта дээрээ 32 парти наадагдаха юм.

США-гэй шатарай федерациин мэдээсэһэнэй ёһоор, американска командын составта гроссмейстер С. Решевский, уласхоорондын мастернууд Д. Бирн, А. Бисгайер, Л. Эванс, Р. Бирн, И. Горовиц, гроссмейстер И. Кэждэн, уласхоорондын мастер Г. Стейнер гэгшэдороно. Командын нэгэдэхи запасна наадагшаар мастер М. Павей баталагдаа. Хоёрдохи запасна наадагшаар мастернууд А. Кевиц Шервин хоёрой али нэгэн томилогдохо юм.

СССР-эй шатарай секци советскэ шатаршадай командые иимэ составтайгаар баталаа гэбэл, гроссмейстернүүд М. Ботвинник, В. Смыслов, Д. Бронштейн, Е. Геллер, П. Керес, Т. Петросян, М. Тайманов, А. Котов гэгшэд наадаха байна. Запасна наадагшадаар гроссмейстернүүд И. Болеславский ба Ю. Авербах томилогдоо.

(ТАСС).

Бурят-Монголой уранзураашадай уран зурагуудай выставкэ майн 15-да нээгдэбэ. Республикын мэдээжэ уранзураашад Мэрдыгеев, Павлов, Окладников, Тимин болон бусадай тоһон шэрээр, акварелеэр, карандашаар, гуурһаар зураһан зурагууд, скульптуранууд выставкэдэ табигданхай. Энэ выставкые Улан-Удэ городой ажалшад олоороо ерэжэ харана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Л. Е. Гергесовэй зохёоһон «Партизанска комиссар Павел Балтахинов» гэжэ памятнигай проектые хүнүүд хаража байна. **А. Мантаевай фото.**

Оёлго ба эсхэлгын инструкторнууд һургагдаба

Улан-Удэ городой эхэнэрнүүдэй Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр Е. Полякова) уралан оёлго ба хубсаһа эсхэлгэдэ эхэнэрнүүдые олоор һургахын тулада ехэ оролдолго гаргана.

Мүнөө городой предприятинууд болон эмхи зургаануудаар уралан оёлгын олон кружогууд эмхидхэгдээд, хүдэлмэрилжэ байна. Теэд тиимэ кружогуудые үшөө олон болгохо, тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха зорилтоор хубсаһа оёлго ба эсхэлгэдэ һургаха инструкторнуудые бэлэдхэхэ курса нээгдэһэн байна. Энэ курсада һурагшад нүхэр Е. Г. Пахутовагай хүтэлбэреэр хубсаһа оёхо ба эсхэхэ заабаринуудые үзэбэ.

Тэдэнэр эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэртэ зорюулагдан эмхидхэгдэһэн оёлгын выставкэдэ өөһэдынгөө оёһон хубсаһануудые таб[...] жа, уран оёлгынгоо дүй дүршэлы[...] олониитэдэ харуулһан байна. Вы[...]тавкэ харагшад эндэ табигдаһан эл[...] дэб янзын хубсаһануудые хаража[...] ехэтэ һонирхобо.

Гадна, тэдэнэртэ зорюулан хэд[...] лекци, элидхэлнүүд үнгэргэгдэһэ[...] байна. Мүнөө тус курсын заняти дү[...]рэжэ, хубсаһа оёлго ба эсхэлгын т[...]лаар кружогуудые хүтэлбэрилхэ 1[...] инструкторнууд бэлэдхэгдэн гараб[...]

Тэдэнэр городой һургуулинууд[...] эмхи зургаанууд болон предприят[...]нуудта эмхидхэгдэһэн оёлго ба э[...]хэлгын кружогуудые хүтэлбэрил[...] шудалһан мэргэжэлээ бүгэдын ш[...] дабари болгохо юм.

Г. Жабонова.

Футболоор городой кубок абахын түлөө

Майн 15-да футболоор городой кубок абахын түлөө мүрысөөн үргэлжэлбэ. Энэ мүрысөөндэ ПВЗ-гэй «Локомотив» транспортын «Локомотив» обществын нэгэдэхи командатай, мүн «Урожай» командынхид «Строитель» обществын 2-дохи командатай уулзаба.

Транспортын «Локомотив» стадион дээрэ стадионойхид ПВЗ-гэй «Локомотив» обществын футболистнуудтай уулзаба. Энэ уулзалгын нэгэдэхи хахад ПВЗ-гэй командын илалтаар, 2:0 гэһэн тоотойгоор дүүрэбэ. Хоёрдохи хахадта транспортын футболистнууд һайнаар наадажа, тоогоо тэгшэлбэ. Тиин эдэ хоёр командынхид үшөө [...] минута наадаха эрхэтэй болоб[...] Эсэстээ 3:2 гэһэн тоотойгоор тра[...]спортын футболистнууд шүүгээ.

Мүн энэ стадион дээрэ «Урожа[й»] обществынхид «Строитель» общес[т]вын 2-дохи командатай наадаад, [...] гэһэн тоотойгоор шүүгээ.

Иигэжэ транспортын «Локомоти[в»] обществын 1-дэхи ба «Урожай» о[б]ществын командануд удаадахи у[у]залгануудта хабаадалсаха эрхэ о[л]һон байна.

Е. Николаев.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

КИНО

Агуухэ эрдэмтэ тухай фильм

Ородой агуухэ эрдэмтэ Михаил Васильевич Ломоносов тухай уранһайханай шэнэ фильм республикымнай кинотеатрнуудай, хүдөөгэй болон хүдэлмэришэдэй клубуудай сценэнүүд дээрэ харуулагдажа байна. Энэ фильмые ажалшад айхабтар ехээр һонирхон харана. Теэд тэрэншье гайхалтай бэшэ: Ломоносов тухай, тэрэнэй ажаябадал, ажал хэрэг тухай, ородой наука болон культурые хүгжөөхын түлөө тэрэнэй ямараар тэмсэһэн тухай дуулаагүй гү, али уншаагүй хүн гэжэ үгы ха юм. Ломоносов хадаа, манай бурят арадай хэлэдэгэй ёһоор, нээрээл «хайшаашье тэгшэ»—алибүхы юумые шадаха: түүхэшэншье, эрдэмтэшье, уранзураашашье, мүн уранзохёолшошье байһан байгаа.

«Ломоносов хадаа наукын бүхы һалбаринуудые шудалһан юм...» гэжэ ородой гениальна поэт Александр Сергеевич Пушкинай хэлэһэн эдэ үгэнүүдээр фильм захална.

Фильм дотор эрдэмтын ажаябадалдахи эгээл һонирхолтой жэлнүүд, хилын саана эрдэм номдо һураад, 1714 ондо Петербургда ерэһэнһээнь хойшо 1755 он болотор—Москвада тэрэнэй университет нээтэрынь харуулагдана. Россин хаан I Петрын хэһэн реформын һүүлдэ орон дотор ехэхэн хубилалтанууд болоһо, промышленность, тэрээнтэй хамта эрдэм наука хүгжэжэ захалһан байна. Мүн энэ үедэ хилын саанаһаа зайгуултажа ябаһан элдэб худалша, хуурмагша эрдэмтэд Россида ехэ олон болоһон байха юм. Ломоносовой хилын саанаһаа ерэхэдэ Петербургдахи Наукануудай академидэ Шумахер, Тауберт, Миллер гэгшэд түрүүтэй немецкэ «эрдэмтэд» бүхы хэрэгүүдые зонхилжо байгаа. Тэдэнэр ородуудай өөһэдэйнь дундаһаа эрдэмтэдые бии болгохогүйн тулада бүхы оролдолгоёо гаргадаг байһан юм. Хэтэрхэдээ, тэдэнэр агууехэород арадай нэрэ түрые бузарлахаяа, ябажа гараһан алдарта замайнь түүхые доромжолхоёо оролдодог байгаа. Жэшээлхэдэ, Россин гүрэнэй түүхэ бэшэһэн немец Миллер гэгшэ ном соогоо ород арадые оройдоо харуулаагүй, харин хаашуул, баяшуулай ябадал тухай бэшэһэн байна. Наукануудай академидэ тэрэнэй номые зүбшэн хэлсэхэ үедэ Ломоносов байлсаад, эрид буруушаажа үгэ хэлэнэ. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ эрдэмтэ өөрынгөө түрэл арадта инаг дуратай, алдарта түүхыень ехээр хүндэлдэг байһан байба.

Ородой залуу эрдэмтэ Ломоносовой ерэхэдэ Наукануудай академидэ шурагаад байһан немецкэ «эрдэмтэд» тэрэниие мэдэлдөө байлгахын түлөө али болохоор оролдожо захалба. Саашадаа наукада шухала удхашанартай нээлтэнүүдые эрдэмтын хэхэдэ тэдэнэр Ломоносов шажангай номлолһоо арсана гэхэ мэтээр худал хуурмаг үгэ тараахаһаа эхилээд, хаалтада оруулжа байжа академиһээ тэрэниие зайлуулхые оролдоо. Ородой наука болон культурые саашадань хүгжөөхын түлөө, тэрэнэй нэрэ хүндын түлөө Ломоносов тэдэнэртэй эрид шангаар тэмсэжэ захалха баатай болоһон байгаа.

Эрдэмтэ тэрэ үедэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха арга боломжогүй байгаа Ядахадаа һайн лабораторишье үгы байһан юм. Тэрэ үедэ Россин хаан байһан Елизавета, тэрэнэй дүтын түшэмэлнүүд эрдэмтын хэжэ байһан научна хүдэлмэриин удхашанарые байгаа тоодоггүй, харин уран гоёор бэшэһэн шүлэгүүдынь лэ һайшаадаг байба. Тэдэ шүлэгүүдэйнгээ ашаар Ломоносов хаанай ордондо зарим тэды тоогдодог, Елизаветын тон дүтын хүн болохо граф Иван Шуваловай дэмжэлгэтэй байдаг байгаа Заримдаа эрдэмтэ ородой эрдэм наукын хүгжэхын тулада Елизавета тухай, тэрэнэй гүрэниие хүтэлбэрилжэ байһан тухайнь магтаалай шүлэгүүдыешье бэшэхэ баатай болодог һэн. Эгээл энээнэйнгээ ашаар эрдэмтэ Россида шэнжэлэлгэ хэхэ химическэ анха түрүүшын лаборатори нээлгэжэ шадана. Юртэмсэ дээрэхи бодосуудай орогүйгөөр үгы болодоггүй, харин үнтэ зүһэеэ хубилган ондоо түхэлтэй болодог тухай гайхамшагта хуули ёһые М. В. Ломоносов тэрэ лаборатори соогоо нээхэһээ гадна, промышленностиин хүгжэхын тулада ашагта малтамалай элдэб шулуунуудые шэнжэлдэг байгаа.

Хэдышье оролдоо һаа, гансаараа ехэ юумэ туйлажа шадахагүйб, арадай дундаһаа хүнүүдые эрдэм номдо олоор һургажа гаргаха хэрэгтэй гэжэ эрдэмтэ һайн мэдэдэг байба Тиин ородой наука болон культурын саашанхи хүгжэлтын түлөө һанаагаа зобожо, эрдэмтэ Москвада арадай университет нээлгэхын түлөө оролдожо захалба. Эрдэмтэ хадаа арадай университет нээлтэжэ шадаа һаа, минии бүхы хэрэгни бүтэхэ, зорилгомни дүүргэгдэхэ гэжэ һанажа ябадаг байгаа. Москвада университет нээлгэхэ гэхэдэ гансашье тэрэнэй дайсад бэшэ, мүн Елизавета хааншье өөрөө дурагүй байһан юм. Юуб гэхэдэ, университетдэ арад зоной үхибүүд һураха ёһотой болохо байгаа бшуу. Наукануудай академиин эрдэмтэ Тауберт иигэжэ хэлэнэ: «манда арбан Ломоносовууд хэрэгтэй гээшэ аал? Нэгэнтэйшье ядалдаад байналди!» Хэрбээ Ломоносовые Шуваловай дэмжэдэггүй байгаа һаа, университедшье удаан саг соо нээгдэнгүй байжа болохо байгаа. Харин тэрэнэй туһаламжаар эрдэмтэ 1755 ондо Москвада университет нээлгэжэ шадаһан байна. Иигэжэ агууехэ эрдэмтын хүсэл зориг бэелүүлэгдэһэн байгаа.

Мүнөө бүхы советскэ араднай М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй 200 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна.

Энэ фильмые Ленинэй орденто «Ленфильм» гэжэ киностуди байгша ондо зохёон гаргаа. Ломоносовой ролиие наадаһан артист Борис Ливанов эрдэмтын абари зангые, ородой наукын түлөө тэрэнэй эсэшэ сусашагүй тэмсэлые зүбөөр харуулжа шадана. Зүгөөр, артист түхэл шарайгаараа Ломоносовтой адли боложо шадаагүй гэжэ һанагдана. Хуушан портредүүд дээрэ харахада Ломоносовой түхэл шарай ехэшэг ондоо байдаг. Граф Иван Шуваловай ролиие наадаһан артист В. Сошальский зохид һайн, һонирхолтой образ байтуулаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Гэбэшье, энэ картиные хаража һуухада фильм бүхыдөө яһала һонирхолтой байгаашье һаа, яаралтайгаар бүтээгдэшэһэн гэжэ һанагдахаар болоно. Энэ гансахан юун дээрэһээ харагданаб гэхэлэ, ородой агуухэ эрдэмтын тон һонирхолтой ажаябадал бүхыдөө бэшэ, харин арба гаран жэл соохинь лэ харуулагдана.

Сагаан далайн захада ажаһууһан юрын таряашан Василий Ломоносовой хүбүүн Михаилай хайшан гэжэ эрдэм номдо һуража захалһыень, эрдэмэй захагүй далайе хайшан гэжэ гаталһыень харуулалсаа һаа, ехэл һонирхолтой байгаа.

Ломоносовой үедэ ородой наука хадаа айхабтараар хүгжэһэн, зарим юумэнүүдээр тэрэ сагай научна туйлалтануудые зуугаад жэлээр ахижа гараһан байна. Фильм дотор энэ ушаршье үнэншэмэ һайнаар харуулагдажа үшөөл шадагдаагүй.

Д. Цыренжапов.

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ УРЬҺАЛАМЖА

(1951 ондо гаргагдаһан)

1955 оной майн 8-да Липецк городто болоһон шүүбэринүүдэй 7-дохи тиражай

СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы разрядуудта серинүүд болон облигацинуудай удаадахи номернуудта шүүбэринүүд буугаа гэбэл:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэм[жээн]
100003	38*)	1 000	105425	37*)	1 000	110389	40*)	1 000	114976	42*)	[illegible]
100008	12*)	1 000	105545	23*)	5 000	110626	1—50	200	114987	12*)	[illegible]
100011	1—50	200	105649	21*)	1 000	110684	25*)	1 000	115226	1—50	[illegible]
100316	15*)	1 000	105678	03*)	1 000	110731	41*)	1 000	115428	1—50	[illegible]
100495	01*)	1 000	105885	20*)	1 000	110869	02*)	1 000	115525	1—50	[illegible]
100585	05*)	1 000	106173	46*)	1 000	110944	18*)	1 000	115600	14*)	[illegible]
100689	35*)	10 000	106197	1—50	200	111134	1—50	200	115704	04*)	[illegible]
100707	44*)	1 000	106288	30*)	1 000	111274	1—50	500	115860	1—50	[illegible]
100828	32*)	1 000	106354	1—50	200	111279	38*)	1 000	116027	06*)	[illegible]
100985	1—50	200	106411	40*)	1 000	111597	28*)	1 000	116038	1—50	[illegible]
101409	09*)	1 000	106452	1—50	200	111682	27*)	1 000	116134	1—50	[illegible]
101478	50*)	10 000	106473	11*)	1 000	111730	04*)	1 000	116164	1—50	[illegible]
101657	1—50	200	106844	15*)	1 000	111885	33*)	1 000	116383	35*)	[illegible]
101734	10*)	5 000	106899	1—50	500	112227	10*)	1 000	116429	50*)	[illegible]
101810	35*)	1 000	107034	1—50	200	112265	33*)	1 000	116430	15*)	[illegible]
101970	44*)	1 000	107038	1—50	200	112403	29*)	1 000	116505	1—50	[illegible]
101979	28*)	5 000	107111	29*)	1 000	112583	35*)	1 000	116568	43*)	[illegible]
102084	47*)	1 000	107383	1—50	500	112717	1—50	500	117198	1—50	[illegible]
102140	50*)	5 000	107535	34*)	1 000	112718	24*)	1 000	117223	1—50	[illegible]
102166	28*)	10 000	107588	44*)	10 000	113044	1—50	200	117264	21*)	[illegible]
102503	49*)	1 000	107591	07*)	1 000	113213	42*)	1 000	117373	25*)	[illegible]
102952	15*)	1 000	107649	1—50	200	113241	1—50	200	117395	41*)	[illegible]
102987	14*)	1 000	108029	35*)	1 000	113314	21*)	1 000	117453	50*)	[illegible]
102996	1—50	500	108095	16*)	1 000	113366	1—50	200	117459	46*)	[illegible]
103114	06*)	1 000	108107	44*)	1 000	113373	23*)	1 000	117865	34*)	[illegible]
103271	09*)	1 000	108138	38*)	1 000	113488	02*)	1 000	118052	43*)	[illegible]
103305	20*)	1 000	108139	07*)	1 000	113562	19*)	5 000	118059	1—50	[illegible]
103463	27*)	1 000	108246	1—50	200	113573	1—50	200	118115	05*)	[illegible]
103468	1—50	200	108357	16*)	5 000	113653	17*)	1 000	118151	09*)	[illegible]
103530	1—50	200	108556	18*)	1 000	113671	1—50	200	118360	1—50	[illegible]
103557	1—50	200	108957	19*)	1 000	113689	1—50	500	118422	32*)	[illegible]
103589	1—50	200	108960	1—50	500	113815	1—50	500	118196	03*)	[illegible]
103632	1—50	200	109037	08*)	1 000	113829	1—50	500	118613	1—50	[illegible]
103653	44*)	1 000	109295	22*)	1 000	113984	1—50	500	118902	12*)	[illegible]
103901	1—50	200	109550	1—50	200	113993	01*)	1 000	118903	1—50	[illegible]
103949	17*)	1 000	109737	43*)	1 000	114084	44*)	1 000	119052	22*)	[illegible]
103980	33*)	25 000	109835	07*)	1 000	114284	39*)	1 000	119119	1—50	[illegible]
104011	22*)	1 000	109873	1—50	500	114303	1—50	500	119222	1—50	[illegible]
104422	16*)	1 000	109883	1—50	200	114336	1—50	500	119377	1—50	[illegible]
104565	41*)	1 000	109928	1—50	200	114362	01*)	1 000	119565	37*)	[illegible]
104648	10*)	5 000	109987	1—50	200	114417	1—50	200	119678	1—50	[illegible]
104824	1—50	200	110035	29*)	1 000	114464	34*)	1 000	119747	40*)	[illegible]
105071	1—50	200	110171	1—50	200	114560	33*)	1 000	119759	45*)	[illegible]
105126	24*)	1 000	110182	1—50	500	114617	21*)	5 000	119860	44*)	[illegible]
105214	34*)	1 000	110291	16*)	1 000	114729	1—50	500			
105247	1—50	200	110314	1—50	500	114957	06*)	5 000			

*) Энэ сериин облигацинуудай нүгөө 49 номернуудта тус бүриин 200 түхэр[игөөр] шүүбэринүүд буугаа.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ Комиссиин Түрүүлэгшэ— ажалшадай депутадуудай Липецкэ областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. С. ПАШКИН. Комиссиин харюусалгата секретарь Л. А. ВАСИЛЬЕВА

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00457. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 2743